

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra hudební výchovy

Diplomová práce

Bc. Markéta Andělová

Využití tématu roční období ve výuce hudební výchovy na
středních pedagogických školách

Olomouc 2019

vedoucí práce: PaedDr. Lena Pulchertová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Využití tématu roční období ve výuce hudební výchovy na středních pedagogických školách*“ vypracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

V Olomouci dne 18. 4. 2019

.....

podpis

Obsah

Obsah.....	4
Úvod.....	6
1 Kurikulární dokumenty	9
1.1. RVP pro obor vzdělání 75 – 31 – M/01 Předškolní a mimoškolní pedagogika	9
1.2. Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 78 – 42 – M/03 Pedagogické lyceum	10
1.3. Školní vzdělávací program	11
2 Specifika výuky hudební výchovy na středních pedagogických školách.....	13
2.1 Význam a specifika hudební výchovy na SPgŠ	13
2.1.1 Popis a průběh hodiny Hudební výchovy s metodikou	13
2.1.2 Popis průběhu hodin Hry na hudební nástroj	14
2.1.3 Popis průběhu hodiny Pěvecká praktika.....	15
2.1.4 Popis průběhu hodiny Sborový zpěv	16
3. Hudebně – výchovné činnosti se zřetelem na roční období	17
3.1. Hudebně - výchovné činnosti	17
3.1.1 Pěvecké činnosti	18
3.1.2 Instrumentální činnosti	23
3.1.2.1 Využití instrumentálních činností se zřetelem na roční období:	23
3.1.2.2 Desatero zásad pro nácvik hry na dětské hudební nástroje:	24
3.1.2.3 Výroba a využití alternativních nástrojů v hudební výchově:	25
3.1.3 Poslechové činnosti	28
3.1.4 Hudebně – pohybové činnosti	30
4. Roční období.....	33
5. Jaro.....	42
6. Léto.....	59
7. Podzim.....	79
8. Zima.....	96

Závěr.....	114
Resumé	116
Summary.....	117
Seznam literatury	118
Přílohy	122
Seznam příloh.....	123
Anotace.....	139

Děkuji PaedDr. Leně Pulchertové, Ph.D za odborné vedení práce, poskytování cenných rad a čas, který mi věnovala v průběhu vzniku mé diplomové práce.

Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si zvolila „*Využití tématu roční období ve výuce hudební výuky na středních pedagogických školách*“.

Již od svých tří let se věnuji hudbě, přesněji hře na zobcovou flétnu. Po mateřské škole jsem začala navštěvovat Základní uměleckou školu Jindřicha Pravečka v Lanškrouně a po úspěšném zakončení povinné školní docházky jsem byla studentkou Střední pedagogické školy v Litomyšli, kde jsem se setkala nejen s odbornými předměty, ale také z různorodou škálou výchov (výtvarnou, dramatickou, hudební, pěveckými praktiky, rozvojem praktických dovedností atd.) Hudební výchova mě přesto dle své náplně a mého nadšení pro hudbu zaujala nejvíce.

Hudební výchova na středních pedagogických školách je rozdělena do několika předmětů, jako je Hudební výchova s metodikou, Pěvecká praktika, Sborový zpěv, Hudební výchova specializace a Hra na hudební nástroj. Celé mé studium bylo pro mě velmi přínosné a inspirativní, a to především z hlediska pedagogických praxí, ale také díky způsobům, které pedagogové studentům předávali pro práci především s dětmi předškolního věku. V hodinách Hudební výchovy s metodikou se studenti stylizovali do role dětí v mateřské škole a osvojili si tak nejen základní znalosti z oblasti hudební teorie a dějin hudby, ale především se učili tyto znalosti a praktické dovednosti týkajících se pěveckých, hudebně - pohybových, poslechových a instrumentálních činností včetně motivace praktikovat na cílovou skupinu tj. děti předškolního věku v praxi. Během studia jsme si v rámci předmětů hudební výchovy tvořili zásobník nejen dětských písní, ale také básní, říkadel a hudebně - pohybových her. Právě toto mě velmi inspirovalo pro volbu tématu mé diplomové práce.

Ve své práci se budu snažit o vytvoření zásobníku písní pro studenty středních pedagogických škol, jakožto i budoucím učitelům mateřských škol a volnočasových zařízení se zřetelem na roční období. Na střední pedagogické škole je toto téma velice vhodné, jelikož je praktikovatelné po celý školní rok. Žáci tedy mají přehledně strukturován obsah učiva do tematických celků.

Po ukončení bakalářského studia jsem nastoupila jako pedagog na tutéž školu, na které jsem před přijetím na vysokou školou studovala. Učím zde již druhým rokem předměty Hra na hudební nástroj a Hudební výchova s metodikou. Kromě teoretických znalostí a jejich

praktických využití učíme žáky také v předmětu Hra na hudební nástroj praktické dovednosti, především doprovod hry na nástroje (zobcová flétna, klavír, kytara). V obou předmětech si žáci tvoří již výše uvedený zásobník dětských písní, básní, hudebních her a hudebně-pohybových činností. Vyzkouší si také různé typy doprovodů na různé nástroje – boomwhackers, nástroje Orffova instrumentáře, alternativní nástroje vyrobených z předmětů denní potřeby. Z hlediska mé dosavadní praxe jsem si měla možnost všechny činnosti, které jsou uvedené v této diplomové práci vyzkoušet. Žáci si také některé nápady převzali za své a využili je na své pedagogické praxi.

V první kapitole se budeme zabývat kurikulárními dokumenty, přesněji Rámcovým vzdělávacím programem pro obor vzdělání Předškolní a mimoškolní pedagogika a pro obor vzdělání Pedagogické lyceum. Dále se budeme zabývat klíčovými, odbornými kompetencemi, školním vzdělávacím programem a v něm ukotvenou přesnější dotací hodin hudební výchovy. Druhá kapitola bude pojednávat o specifikách výuky hudební výchovy na středních pedagogických školách. Tedy přesněji o významu hudební výchovy na škole, struktuře a nástinu jednotlivých předmětů, jako je Hudební výchova s metodikou, Hra na hudební nástroj, Pěvecká praktika a Sborový zpěv. Třetí kapitola se bude věnovat hudebně - výchovným činnostem se zvláštním zřetelem na roční období. V této kapitole nalezneme praktické pokyny k činnostem pěveckým, instrumentálním, poslechovým a hudebně - pohybovým, které se zaměří na roční období. Čtvrtá kapitola nastíní již výše zmíněná roční období. Zde bude výčet písniček, básniček, říkadel a práce s nimi. Obsahem tedy bude každé roční období rozpracované do tematického celku, který bude vycházet z nácvičku písně a práce s ní.

Účelem této diplomové práce je vytvořit zásobník dětských písní, básní, říkadel a hudebně – pohybových činností, který bude sloužit, jako první pomocník pro absolventy středních pedagogických škol, jakožto i pro budoucí učitele škol mateřských.

V první části mé diplomové práci jsou použity prameny literatury, které se věnují didaktice zpěvu a jednotlivým hudebně – výchovným činnostem. Ve druhé části jsem se především inspirovala metodickými publikacemi od hudební pedagožky prof. PhDr. Evy Jenčkové, CSc. a zpěvníky, které jsou určeny pro děti předškolního věku.

Tyto písně a práci s nimi jsem doplnila o své zkušenosti z pedagogické praxe v rámci studia na Střední pedagogické škole v Litomyšli, která byla zaměřena na cílové skupiny dětí předškolního a mladšího školního věku. Většinu činností jsem si ověřila v praxi při výuce žáků Střední pedagogické školy v Litomyšli v rámci hodin předmětu Hudební výchova

s metodikou. Pro práci s dětskými písněmi jsem také využila svůj zásobník těchto písní, básní a říkadel, který jsem si tvořila během studia na Střední pedagogické škole v Litomyšli.

1 Kurikulární dokumenty

V této kapitole se budeme věnovat zakotvení hudební výchovy v kurikulárních dokumentech. „*Národní program vzdělávání tzv. Bílá kniha a zákon 561/2004 Sb. v platném znění o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon) zavádějí do vzdělávací soustavy nový systém vzdělávacích programů*“¹. Tyto dokumenty jsou řazeny do dvou úrovní. Do úrovně státní řadíme Národní program vzdělávání a Rámcové vzdělávací programy (RVP). Na úroveň školní patří Školní vzdělávací programy (ŠVP), které si každá škola vypracovává sama a dle kterých se tedy uskutečňuje vzdělávání na každé škole. Rámcové vzdělávací programy jsou zpracovány takovým způsobem, že pro každý obor vzdělání existuje jeden RVP.²

Rámcovými vzdělávacími programy a obory vzdělání pro výuku na středních pedagogických školách jsou *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 75 - 31 – M/01 Předškolní a mimoškolní pedagogika* pro obor Předškolní a mimoškolní pedagogika. Pro obor Pedagogické lyceum platí *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 78 – 42 – M/03 Pedagogické lyceum*.

1.1 RVP pro obor vzdělání 75 – 31 – M/01 Předškolní a mimoškolní pedagogika

Vzdělávání v tomto oboru směřuje společně s cíli k tomu, aby střední vzdělávání plynule navázalo na základní vzdělávání a také k tomu, aby si žáci vytvořili klíčové a odborné kompetence.

Klíčové kompetence zahrnují:

- Kompetence k učení.
- Kompetence k řešení problémů.
- Komunikativní kompetence.
- Personální a sociální kompetence.

---

¹ MŠMT - Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 75-31 – M/01 Předškolní a mimoškolní pedagogika <http://zpd.nuov.cz/RVP>.

² Tamtéž.

- Občanské kompetence a kulturní povědomí.
- Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám.
- Matematické kompetence.
- Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi.

Odbornými kompetencemi jsou:

- Přípravovat, realizovat a evaluovat výchovně vzdělávací a zájmové činnosti zaměřené na výchovu a vzdělávání dětí předškolního a školního věku.
- Dbát na bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci.
- Usilovat o nejvyšší kvalitu své práce nebo služeb.
- Jednat ekonomicky a v souladu se strategií trvale udržitelného zdroje.

Hudební a hudebně - pohybová výchova je zařazena do oblasti vzdělávání Didaktika pedagogických činností. Tato oblast zahrnuje také estetické a emocionální vzdělávání dětí, výtvarnou výchovu a výchovu slovesným a filmovým uměním, dramatickou výchovu a rozvoj pohybových dovedností dítěte a výchovu ke zdravému způsobu života. Minimální počet vyučovacích hodin této oblasti za dobu vzdělávání - týdenních – 30, celkových - 960. Tento předmět není v RVP specifikován, tuto úlohu nese ŠVP na školní úrovni.³

1.2. Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 78 – 42 – M/03 Pedagogické lyceum.

Vzdělávací program Pedagogické lyceum se liší z hlediska ukotvení předmětu hudební výchovy ve vzdělávací oblasti estetická výchova. Do této oblasti dále spadá učivo literatury a ostatních druhů umění, práce s uměleckým textem, výtvarné umění a činnosti, kultura. Obecným cílem estetického vzdělávání je utvářet kladný vztah k materiálním a duchovním hodnotám, snažit se přispívat k jejich tvorbě i ochraně.⁴

---

³ MŠMT - Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 75-31 – M/01 Předškolní a mimoškolní pedagogika <http://zpd.nuov.cz/RVP>.

⁴ Tamtéž.

1.3. Školní vzdělávací program

Dotace hodin Hudební výchovy s metodikou je na středních pedagogických školách 8 hodin, předmětu Hra na hudební nástroj 6-8 hodin, povinně volitelný seminář hudební výchovy 2 hodiny.

Dotace hodin hudební výchovy s metodikou dle ročníků:

1. Ročník – 2 hodiny/ týden
2. Ročník - 2 hodiny/ týden
3. Ročník – 2 hodiny/ týden
4. Ročník – 2 hodiny/ týden

Cíle vyučovacího předmětu⁵:

- Schopnost uplatnit ve svém životním stylu estetická kritéria.
- Tolerance k estetickému cítění druhých lidí.
- Orientace v současné hudební kultuře a v její historii.
- Všestranný rozvoj hudebnosti žáka, jeho hudebních schopností, dovedností a návyků.
- Schopnost vyjádřit vlastní prožitky z recepce daného uměleckého díla.
- Schopnost vzájemně propojit vokální, instrumentální a hudebně - pohybové činnosti.
- Uplatnění různých forem a metod v hudebních činnostech při práci s dětmi s ohledem na jejich vzdělávací potřeby.

Dotace předmětu Hra na hudební nástroj dle ročníků:

1. Ročník – 1 hodina /týden
2. Ročník – 1 hodiny/ týden
3. Ročník – 1 hodiny/ týden

---

⁵ Školní vzdělávací program SPgŠ Kroměříž – 3. Verze, <http://www.ped-km.cz/wp-content/uploads/svp-spgs-kromeriz.pdf>

4. Ročník – 1 hodiny/ týden

Cíle vyučovacího předmětu⁶:

- Schopnost uplatnit ve svém životním stylu estetická kritéria.
- Tolerance k estetickému cítění druhých lidí.
- Orientace v současné hudební kultuře a její historii.
- Všestranný rozvoj hudebnosti žáka, jeho hudebních schopností, dovedností a návyků.
- Schopnost vyjádřit vlastní prožitky z recepce daného uměleckého díla.
- Schopnost vzájemně propojit vokální, instrumentální a hudebně - pohybové činnosti.
- Uplatnění různých forem a metod v hudebních činnostech při práci s dětmi s ohledem na věk a možnosti dětí a druh činnosti (předškolní a zájmové vzdělávání).
- Osvojení si základů dirigování a řízení dětského kolektivu.

---

⁶Školní vzdělávací program SPgŠ Kroměříž – 3. Verze, <http://www.ped-km.cz/wp-content/uploads/svp-spgs-kromeriz.pdf>

2 Specifika výuky hudební výchovy na středních pedagogických školách

2.1 Význam a specifika hudební výchovy na SPgŠ

Hudební výchova a její praktická využitelnost je nedílnou součástí profilu absolventa středních pedagogických škol. Absolventi, jakožto budoucí učitelé mateřských škol či vychovatelé ve školských zařízeních by měli ovládat základní teoretické znalosti a praktické dovednosti a efektivně je aplikovat v praxi.

Hudební výchova probíhá v různých typech předmětů - Hudební výchova s metodikou, Hra na hudební nástroj, Pěvecké praktikum, a také Sborový zpěv. Všechny tyto předměty jsou záměrně tematicky zaměřené z hlediska ročních dob. Povinností každého žáka je tvorba zásobníku dětských písní, básní, říkadel, hudebně – pohybových her v rámci výše uvedených vyučovacích hodin. Náměty činností se zaměřením na roční období a jejich praktickou využitelnost nastíníme v dalších kapitolách této diplomové práce.

2.1.1 Popis a průběh hodiny Hudební výchovy s metodikou

„Vyučovací předmět je zaměřený na osvojení základních hudebně teoretických poznatků a praktických hudebních dovedností z oblasti vokálních a nástrojových činností. Dále na základy hudebně - metodické práce v daných volnočasových zařízeních.“⁷

Hudební výchova je velmi důležitý předmět, jak po obsahové, tak především po praktické stránce, jelikož hudba je jedna ze stěžejních výchov, která formuje osobnost jedince. Hlavním požadavkem budoucích učitelů nejen v mateřských školách, ale také v některých školských zařízeních pro zájmové vzdělávání je nezbytná nejen znalost hudební výchovy, ale především její praktičnost a aplikovatelnost v praxi.

Dotace hodin dle RVP SŠ jsou 2 vyučovací hodiny za týden.

Hlavním cílem Hudební výchovy s metodikou je získání povědomí v rámci dějin hudby, osvojení si základů týkajících se hudební teorie, zásad hlasové hygieny a pěveckých

---

⁷ Vyšší odborná škola a střední pedagogická škola Litomyšl [online] ©2015, poslední revize 2018-11-19. [cit. 2018-12-5]. Dostupné z <https://www.vospsspgs.cz/predmety-moduly-patrici-pod-danou-komisi>.

dovedností, průběžně si vytvářet zásobník písní, básní, říkadel, hudebně - pohybových her, které jsou využitelné v praxi a aplikovatelné na cílovou skupinu dětí v mateřských škol.

Dotace hodin je 2 x 45 minut za týden. Jedna hodina týdně je věnována dějinám hudby, či znalostem z oblasti hudební teorie. Tento požadavek se ale liší svou obsahovou stránkou. Nejedná se tedy jen o získání nových poznatků z těchto oblastí, ale především o metodické vedení a využití v praxi. Jako příklad uvedeme znalost pravěké hudby. Základní znalost, kdy je datována hudba pravěku, nejstarší památky, převaha hudby vokální, tvorba primitivních nástrojů a mnoho dalších je nezbytná, ale pro budoucí pedagogy především mateřských škol je důležitá využitelnost a aplikovatelnost těchto poznatků. Tzn. Jak vypadaly nástroje? Jak je můžeme vyrobit? Jak probíhaly domorodé tance, abychom si je mohli s dětmi v mateřské škole zatancovat? Jaké zvuky vydávali? Koho napodobovali? Žáci pedagogických škol jsou v hodinách hudební výchovy s metodikou vedeni k tomu, aby veškeré znalosti, které získají v rámci tohoto předmětu, dokázali aplikovat při práci s dětmi předškolního věku.

Ve třetím ročníku mají žáci možnost volby hudební výchovy jako maturitního předmětu tzv. Hudební výchova – specializace (HVS) - „*Vyučovací předmět zaměřený na další prohlubování hudebně teoretických poznatků a praktických dovedností z oblastí vokální a instrumentální, součástí je i účast ve školním pěveckém sboru.*“⁸

2.1.2 Popis průběhu hodin Hry na hudební nástroj

„*Vyučovací předmět, který je zaměřený na osvojení základů hry na klavír, sopránovou zobcovou flétnu, kytaru. Popř. prohlubování již získaných dovedností dle individuálního plánu s návazností na hudebně - pedagogickou práci*“⁹

Tento předmět je odlišný v oborech na středních pedagogických školách, a to Pedagogického lycea a Předškolní a mimoškolní pedagogiky.

Dotace těchto hodin v oboru předškolní a mimoškolní pedagogika je jedna hodina za týden od prvního do čtvrtého ročníku (dle RVP SŠ). Dotace hodin pro obor Pedagogického lycea je jedna hodina za týden, ale až od třetího ročníku.

---

⁸ Vyšší odborná škola a střední pedagogická škola Litomyšl [online] ©2015, poslední revize 2018-11-19. [cit. 2018-12-5]. Dostupné z <https://www.vospspgs.cz/predmety-moduly-patrici-pod-danou-komisi>.

⁹ Vyšší odborná škola a střední pedagogická škola Litomyšl [online] ©2015, poslední revize 2018-11-19. [cit. 2018-12-5]. Dostupné z <https://www.vospspgs.cz/predmety-moduly-patrici-pod-danou-komisi>.

Cílem tohoto předmětu je základní orientace na klaviatuře, četba not z listu, interpretace přednesové skladby a především dovednost doprovodit na hudební nástroj (klavír, zobcovou sopránovou flétnu, kytaru) dětskou písničku, s využitím různých typů doprovodů.

Tematický plán prvního ročníku v prvním pololetí na střední pedagogické škole je věnován především hře na zobcovou sopránovou flétnu v rozsahu c1 – d2 a v druhém pololetí hře na klavír (typ doprovodu: dudácká kvinta, držený akord, polková figurace). V druhém ročníku je zaměřen na rozšíření rozsahu hry na sopránovou zobcovou flétnu po e2 – a2 včetně půltónů a hra na klavír je rozšířena o přednesové skladby, valčíkový typ doprovodu a transpozice do vybraných tónin. Třetí ročník je zaměřen na základ hry na kytaru, především orientace na hmatníku, vybrnkávání dětských a lidových písniček, hra dopadem, základní akordy. Na konci druhého pololetí ve třetím ročníku probíhají tzv. přehrávky. Cílem přehrávek je ověření dosavadních dovedností hry na výše vyjmenované hudební nástroje. Každý žák má povinnost vytvořit si zásobník dvaceti dětských písní na klavír, dvaceti písní na zobcovou flétnu a deseti na kytaru, které během let na pedagogické škole nasbíral. Nezbytnou součástí hry na klavír a na kytaru je také zpěv dětských písní. Povinností žáků je dovednost transponovat dětskou písničku do různých tónin. Cílem těchto přehrávek je utvrzení v tom, že žák je způsobilý pro hudební činnosti do praxe. Tematický plán čtvrtého ročníku je zaměřen na dotvoření zásobníků písní do praxe, procvičování již nabytých dovedností a rozšiřování metodického repertoáru pro děti předškolního věku.

Přednesové skladby na klavír v rámci tématu ročních dob (viz příloha č. 4).

2.1.3 Popis průběhu hodiny Pěvecká praktika

„Vyučovací předmět zaměřený na vokální činnosti v návaznosti na potřeby hudebně výchovné praxe. Povinný pouze pro žáky, kteří si vybrali HV jako maturitní předmět.“¹⁰

Dotace tohoto předmětu je 1 hodina týdně.

---

¹⁰ Vyšší odborná škola a střední pedagogická škola Litomyšl [online] ©2015, poslední revize 2018-11-19. [cit. 2018-12-5]. Dostupné z <https://www.vospsspgs.cz/predmety-moduly-patrici-pod-danou-komisi>.

Obsahem tohoto předmětu je získat základní povědomí o stavbě hlasového ústrojí, o rozdělení dětských hlasů, orientace ve vývoji a rozsahu dětských hlasivek, osvojit si zásady hlasové hygieny, péče o hlas a používat správné žeberně - brániční dýchání. Hlavním očekávaným výstupem je výběr a příprava přednesové písničky pro praktickou státní maturitu.

2.1.4 Popis průběhu hodiny Sborový zpěv

„Nepovinný vyučovací předmět rozvíjející hlasové dovednosti a sborový zpěv.“¹¹
Součástí působení ve školním sboru jsou i veřejná vystoupení, výchovné koncerty, popř. zájezdy.

Sborový zpěv je určen nejen pro dobrovolné členy sboru, ale také pro žáky, kteří si zvolili předmět Hudební výchovy specializace k vykonání maturitní zkoušky.

Dotace tohoto předmětu jsou čtyři vyučovací hodiny za týden.

Cílem tohoto předmětu je osvojit si základní pravidla hlasové hygieny, prohloubit své dovednosti z hlediska vlastního pěveckého projevu, dokázat správně používat hlas a prohlubovat žeberně - brániční dýchání, naučit se naslouchat ostatní členy sboru a účastnit se různých koncertů nejen v rámci České republiky, ale také v zahraničí.

---

¹¹ Vyšší odborná škola a střední pedagogická škola Litomyšl [online] ©2015, poslední revize 2018-11-19. [cit. 2018-12-5]. Dostupné z <https://www.vospsspgs.cz/predmety-moduly-patrici-pod-danou-komisi>.

3. Hudebně – výchovné činnosti se zřetelem na roční období

Hudebně - výchovných činností je v hudební výchově mnoho. Z důvodu zaměření této práce na roční období rozpracujeme tyto činnosti v rámci ročních dob.

Mateřské školy jsou první výchovnou a vzdělávací institucí, kde jsou jako první děti systematicky vzdělávány v oblasti pěveckých činností, dovedností a návyků. Budoucí učitel mateřské školy by měl mít osvojené základy hlasové hygieny, pěveckých, instrumentálních, poslechových, hudebně - pohybových činností, dále schopnost umět děti motivovat, především je nezbytné mít vytvořený zásobník tematických písní, básní, říkadel a hudebně - pohybových činností. Úkolem učitelů mateřských škol je z hlediska hudební výchovy osvojení základů hudebních znalostí a rozvoj hudebních dovedností.¹² Velmi důležitá je také role rodiny dítěte, ve které se hudební dovednosti rozvíjí dítěti blízkou a zábavnou formou. Spolupráce s rodinou je velmi důležitá.

Základy pěvecké výchovy rozvíjejí od raného věku dítěte nejen mluvní, ale také pěveckou kulturu. Zanedbání této výchovy nejen mateřské škole a především ve školním věku způsobuje vážné následky¹³. Z tohoto důvodu je třeba, aby si učitelé pedagogických škol osvojili základy hlasové hygieny a práce s dětským hlasem, jelikož v praxi budou pro své žáky hlasovým vzorem.

3.1 Hudebně - výchovné činnosti

Hudební výchova dětí v mateřských školách probíhá prostřednictvím čtyř druhů hudebních činností, jako jsou pěvecké činnosti, instrumentální činnosti, poslechové činnosti a hudebně pohybové činnosti.

Z důvodu zaměření této diplomové práce nastíníme metodické pokyny se zaměřením na roční období při jednotlivých hudebních činnostech. Konkretizací hudebních činností se budeme zabývat v následujících kapitolách. Významnou rolí při výuce hudební výchovy na středních pedagogických školách je představitost, jelikož cílovou skupinou jsou budoucí

---

¹² „Hudební schopnost je předpokladem k vytvoření příslušné dovednosti; osvojováním hudebních dovedností dochází zase k soustavnému rozvoji schopností. Dovednost má speciálnější charakter, váže se k určitému, mnohdy jen k dílčímu úkonu, hudební schopnost je obecným předpokladem pro určitou hudební činnost.“ SEDLÁK, František. *Úvod do psychologie hudby*. Praha: SPN, 1981.

¹³ VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, Jarmila. *Didaktika zpěvu pro sólisty, sborové pěvce a budoucí pěvecké pedagogy*. 2. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita, 2002. ISBN 80-7082-842-0.

učitelé mateřských škol a vychovatelé školských zařízení. Hudebních cvičení existuje a lze vymyslet celá řada. My se v následujících kapitolách budeme zabývat nástinem hudebních představ pomocí využití motivů z přírody u jednotlivých hudebních činností.

3.1.1 Pěvecké činnosti

Pěvecké činnosti jsou základním předpokladem toho, že nejen dítě, ale i učitel bude při svém mluvním projevu nejen správně používat svůj hlas, ale také dodržovat zásady hlasové hygieny, dýchání a správné artikulace.

Budoucí pedagog mateřské školy, jakožto i student střední pedagogické školy je seznámen se základními pravidly práce s dětským hlasem, použitím správného tzv. žeberně – bráničního dýchání a artikulace. Pěvecké činnosti jsou velmi důležité, jelikož se díky nim komplexně rozvíjí hudebnost jedince.

Při osvojování pěveckých činností je nezbytné dodržovat složky hlasové výchovy, tedy správné držení těla, dýchání, tvorba a nasazení tónu, artikulace.

Držení těla má mimo svou funkčnost také estetické hledisko. Všechny pěvecké činnosti je vhodné provozovat ve stoje. Postoj má být uvolněný a vzpřímený. U dětí pedagog navodí představu stoletého stromu (lípy). Chodidla znázorňují kořeny stromu, nohy tvoří pevný kmen, trup je koruna stromu a hlava je vrcholem koruny stromu. K uvolnění těla využijeme následující cviky: Máváme sluníčku, na podzim trháme jablíčka z jabloně.

Dýchání

Kvalita zpěvu, včetně tvoření tónu velmi závisí na dechové funkci. Jako nejvhodnější typ dýchání ke zpěvu je tzv. žeberně - brániční dýchání. V pěveckém dechu rozlišujeme tři fáze – nádech, zadržení a výdech. Nádech nosem můžeme nacvičovat s představou čichání k první jarní květině, k vánočnímu cukroví, vánočnímu františku, k jarní louce, k vůni letního večerního grilování. Důležitost klademe na kontrolu zvedání ramen, které signalizuje špatný směr nádechu.¹⁴

Nácvik tzv. nádechu do břicha může probíhat s představou, že žák má okolo sebe nafukovací kruh do bazénu a snaží se nafouknout břicho tak, aby kruh nemusel držet rukama. Dále pomáhá představa spolknutí nafukovacího balonu do vody, který se nafoukne v břichu. Mezi cvičení zahrneme to, že si žák lehne na podložku a na břicho si položí předmět, který je

---

¹⁴ SYNEK, J. Didaktika HV I. Studijní opora pro DiV. Olomouc: UP, 2004, ISBN 80-244-0972-0.

vhodně zvolen v rámci tématu vyučovací hodiny (mísu s vánočním cukrovím) a snaží se ho pomoci nádechu zvednout.

Účelem těchto dechových cvičení není pobírání největšího množství vzduchu, ale naučit se tzv. hospodařit s dechem, tedy regulovat tok vzduchu.

Aktivaci bránice lze také kontrolovat různými cvičeními:

1. Nadechneme se nosem „do břicha“ – s výdechem s akcenty střídáme souhlásky s,š,s,š nebo s,š,f – pohyb bránice kontrolujeme položením ruky na dutinu břišní.
2. Říkadlo – byla jedna babka, prodávala jabka, za dřavý groš, prodala jich koš – toto cvičení je také vhodné využít při nácviku artikulace. Zdůraznění souhlásky Š – velmi důležité jít dle taktovacího gesta učitele. Sebekontrolou je ruka na dutině břišní, která kontroluje pohyb bránice.

Uklidnění, neboli zadržení dechu lze procvičovat s představou nafouknutí a přípravou na prasknutí balonku nebo kruhu do vody, zasunutí zpěvníku s vánočními koledami do zásuvky.

Dechová cvičení:

1. Rychlý výdech – zahříváme si zmrzlé ruce.
2. Fázovaný výdech – sfoukáváme svíčku na narozeninovém dortu.
3. Dlouhý výdech – foukáme do letícího peříčka, do hedvábného šátku; slunéčko sedmítečné chceme vypustit do nebe; bolavý prst; foukáme bublinky z bublifuku; foukáme do zimní vločky, aby se rozpustila; sfouknutí listu z dlaně.
4. Dlouhý plynulý výdech spojený s vokalizací na jenom tónu – houkání vlaku, sovy, vánoční zvon – bim, bam.

Dechová cvičení provádíme krátce se zaměřením na téma, které je aktuální (zima – sněhová vločka, zvon).

Při práci na střední pedagogické škole je důležité dodržovat práci v tematických celcích, aby studenti měli představu o práci s dětmi v mateřské škole, tzn. respektovat daná roční období – Jaro – Den matek, Velikonoce, Pomlázka atd.

Při výuce hudební výchovy, především se zaměřením na dechová cvičení a tvorbu tónu můžeme využít různých her (viz příloha).

Tvorba tónu

Tón se dotváří v rezonačních orgánech – hrudní, hlavová rezonance a v artikulačním ústrojí.¹⁵ V hudební výchově klademe důraz na užívání především hlavové rezonance¹⁶. Hlavový tón je nosnější, barevnější a lesklejší než tón, který je tvořený v hrudní rezonanci. Pro navození hlavového tónu je nezbytná představa netlačeného tónu a volba sestupných hlasových cvičení (viz příloha).

Hlasová cvičení

Krátké rozezpívání by mělo probíhat před každým zpěvem, jelikož se hlasivky připraví, uvolní a správně nastaví na pěveckou činnost. Rozezpívání řadíme na začátek hodiny hudební výchovy, kterou věnujeme správné hlasové technice.

Minimální délka rozezpívání by měla činit 20 minut. V hodinách Hudební výchovy s metodikou je třeba tento časový úsek zkrátit z hlediska délky vyučovací hodiny. Při rozezpívání celé třídy dbá učitel na nenásilné nasazení tónu, barevnost a nosnost tónů rezonující v „masce“, a také na důslednou artikulaci. Úkolem učitele je sledování správnosti dýchání a průběžná oprava žáků. Velkým nešvarem je také nedodržování pěveckého postoje. Pokud se vyskytne v průběhu rozezpívání nějaký problém z hlediska nepřesné intonace, nesprávného rytmu nebo výslovnosti z důvodu nepochopení hlasového cvičení, učitel nenechá zpívat pouze jednoho žáka, ale celou jednu řadu.

V následujícím odstavci uvedeme nástin hlasových cvičení:

1. Brumendo (zpěv se zavřenými ústy) ve střídavém, vzestupném, sekundovém postupu. Je velice důležité sledovat, aby toto cvičení bylo nasazeno volně. Pro lepší představu je z mé praxe ověřený pocit otevřeného krku, horké brambory, bzučení čmeláka. Pro přesnější usazení do hlavové rezonance lze použít před výslovností hlásky M souhlásku CH.

---

¹⁵ SYNEK, J. Didaktika HV I. Studijní opora pro DiV. Olomouc: UP, 2004, ISBN 80-244-0972-0.

¹⁶ Tón rezonuje nad hlasivkami

2. Hlasové cvičení v rozsahu vzestupné tercie na střídavé vokály mi, mo, ma; jaro, ja. Dodržování hlasové hygieny je i v tomto cvičení nezbytné stejně tak, jako vyrovnanost jednotlivých vokálů.
3. Hlasové cvičení v rozsahu sestupné kvinty, čili od 5. k 1. stupni, kdy každý tón se zpívá dvakrát. Text toho cvičení si učitel volí sám. V praxi se mi osvědčilo pimpi, dimpi, dimpy dim, Svítí sluníčko, svítí sluníčko nám. Krásné počasí mám. Slova tohoto cvičení závisí na tématickém celku vyučovací hodiny. Při tomto cvičení je důležitá nejen výslovnost, ale také úplné dotažení koncovky – důsledná práce s bránicí.
4. Hlasové cvičení v rozsahu vzestupné a sestupné. Využití tematického rozpočítávadla: *Jedna, dvě, tři, čtyři, pět, šest, sedm, osm, devět, zavřete si chaloupečku, vlezte vám tam medvěd.* Při tomto cvičení učitel dbá na správnou a srozumitelnou výslovnost. Toto cvičení se také může zrychlovat, ale pozor na správnou intonaci v dané tónině.

Hlasových cvičení je velké množství, záleží na zkušenosti pedagoga, který si může hlasová cvičení vymýšlet sám. Je velmi důležité je systematicky zařazovat do každé hodiny hudební výchovy a důsledně kontrolovat žáky při jejich provádění.

Hlasová cvičení musí rozvíjet všechny složky hlasové výchovy – dýchání, tvoření tónu, artikulace a hlasový rozsah.¹⁷

Nasazení tónu

Je velice nutné volit takové písničky, které odpovídají rozsahu cílové skupiny. Nasazení tónu by mělo být netlačené a volné. Pro správné nasazení tónu nám pomůže představa zpěvu konsonantu H u písní, které začínají samohláskou.

Artikulace, uvolňování mluvidel

Artikulační technika znamená správnou, přesnou, pružnou a pohotovou a srozumitelnou výslovnost.¹⁸

---

¹⁷ BLAŽKOVÁ, Olga a LIŠKOVÁ, Yvona. Metodika výuky hudební výchovy na 2 stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe – náměty pro začínající učitele. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010. ISBN 978-80-7368-893-6.

¹⁸ VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, Jarmila. *Didaktika zpěvu pro sólisty, sborové pěvce a budoucí pěvecké pedagogy*. 2. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita, 2002. ISBN 80-7082-842-0.

Artikulační cvičení:

1. Využití glissanda – Mňoukání kočky, jedeme na bobech (lyžích) z kopce.
2. Říkadlo – Byla jedna babka, prodávala jabka, za dřavý groš, prodala jich koš.
V tomto říkadle zdůrazňujeme Š – akcent do bránice.
3. Jazykolamy, které opakujeme několikrát po sobě, můžeme také zrychlovat.

Příklady jazykolamů¹⁹:

„*Osuš si šosy.*“ (jaro)

„*Pět švestek, šest švestek, sedm švestek.*“ (léto)

„*Letěl jelen jetelem? Jelen letěl jetelem.*“ (podzim)

„*Šel pštros s pštrosicí a s pštrosácty pštrosí ulicí do pštrosáčárny.*“ (léto)

„*Kotě v bytě hbitě motá nitě.*“ (domácí zvířata)

„*Naše Saša šustí slušivými šustivými šaty.*“ (léto)

V hodinách Hudební výchovy s metodikou je vhodné používat také uvolňující cviky čelisti před samotným artikulačním cvičením. Zde jsou příklady uvolňujících cviků, které doplníme přiložením dlaněmi rukou v místě čelistního kloubu pro kontrolu.

1. Napodobujeme rybu v akváriu – náhle povolení spodní čelisti.
2. Představa, že žvýkáme velkou žvýkačku.
3. Napodobování žvýkání krávy.

---

¹⁹ Tamtéž

3.1.2 Instrumentální činnosti

Využití instrumentálních činností je nedílnou součástí hudební výchovy na středních pedagogických školách. Nejčastěji se zde využívají nástroje Orffova instrumentáře, a také alternativní nástroje, jejichž výroba může být zařazena do hudební výchovy nebo ostatních předmětů prakticky založených.

Orffův instrumentář se dělí na 3 druhy nástrojů – rytmické, melodické, basové.

Do rytmických nástrojů řadíme triangel, dřevěný blok, činel, rolničky, bubínek, tamburína, dřívka, prstové činely, činely, drhlo, maracas (rumba koule). Mezi melodické nástroje zahrnujeme zvonkohry, xylofony a metalofony. Basovou skupinu tvoří dětské tympany.

3.1.2.1 Využití instrumentálních činností se zřetelem na roční období:

Pro seznámení se s nástroji je vhodná následující hra, která je stavěna na imitaci:

Učitel vytleská rytmy zpěvu ptáků, žáci rytmický úsek ozvěnou zopakují. Poté rozdělí jejich ptačí role, např. „Ty budeš kohoutek“. Úkolem žáků je vybrat si adekvátní nástroj, který vystihuje zpěv ptáka. Poté tento rytmický úsek předvedou na Orffovy nástroje.

JAK ZPÍVAJÍ PTÁČCI

Při výuce vystřídáme mnohé dětské hry. Například v této hře máme možnost seznámit děti s napodobením zpěvu ptáků a přejít k složitějším rytmům. Tato rytmická cvičení je možno podle schopností dětí také melodizovat.

Diagram showing musical notation for bird songs (Holoubek, Slepice, Kohoutek, Křepelka, Vrabec, Kukačka, Kos, Datel) with lyrics and rhythmic patterns.

Obrázek 1 - Jak zpívají ptáčky²⁰

²⁰Teze k didaktice HV Instrumentální činnosti [online], *Hudební pedagogika*, [cit. 2018 – 12 – 20] Dostupné z http://files.hudebni-pedagogika.webnode.cz/200000009_5d8845e829/instrument%C3%A1ln%C3%ADcinnosti-%20teze.pdf

Náročnější variantou může být tzv. rytmický kánon, kdy jednotlivé hlasy nastupují po sobě. K nácviку kánonu využijeme říkanku *Jede, jede myška*, která veze proutí na plení velikonoční pomlázky. Žáky nejprve naučíme celou říkanku vytleskat a poté rozdělujeme Orffovy nástroje.

Jede, jede myška

The image shows a musical score for the song 'Jede, jede myška'. It is written for four instruments: Dřívka (sticks), Dřevěný blok (wood block), Činely (bells), and Tamburina. The time signature is 2/4. The score is divided into two systems. The first system contains the first two lines of the score, and the second system contains the remaining three lines. Each line has a corresponding staff with musical notation and lyrics. The lyrics are: 'Je-de, je-de myš - ka o - ko - lo ryb - nič - ka. Ve - ze, ve - ze prou - tí, o - cás - kem krou - tí. Je-de, je-de myš - ka o - ko - lo ryb - nič - ka. Ve - ze, ve - ze prou - tí, o - cás - kem krou - tí. Je-de, je-de myš - ka o - ko - lo ryb - nič - ka. Ve - ze, ve - ze prou - tí, o - cás - kem krou - tí.'

Obrázek 2 - Jede jede myška²¹

3.1.2.2 Desatero zásad pro nácviку hry na dětské hudební nástroje²²:

1. Při prvním setkání s hudebními nástroji nechejme žáky, aby se s nástroji seznámili.
2. K doprovázení volíme takové písně, které jsou dobře nacvičené.
3. Hru na nástroje připravujeme nejprve hrou na tělo.
4. Při nacvičování doprovodných partů vždy píseň zpíváme.
5. Každou hodinu přidáváme jen jednu novou rytmickou vrstvu.
6. Všichni žáci se učí všemu postupně a u nástrojů se střídají.
7. Zaměstnáváme stále celou třídu.

²¹Teze k didaktice HV Instrumentální činnosti [online], *Hudební pedagogika*, [cit. 2018 – 12 – 20] Dostupné z http://files.hudebni-pedagogika.webnode.cz/200000009_5d8845e829/instrument%C3%A1ln%C3%ADcinnosti-%20teze.pdf.

²² Tamtéž

8. Dbáme na estetické a funkčně správné držení nástrojů a paliček
9. Nástroje a jejich kombinace vybíráme s ohledem na charakter písně (nesmějí přehlušit zpěv).
10. Neukázněné žáky potrestáme odebráním nástrojů.

V hudební výchově také využíváme alternativních nástrojů, které se vyrábí z věcí běžných činností a denní potřeby – chřestítka, hrkátka, ocean drum a další.

3.1.2.3 Výroba a využití alternativních nástrojů v hudební výchově: ²³

Ve výuce hudební výchovy se při instrumentálních činnostech využívají nejen klasické hudební nástroje, ale při práci s dětmi především rytmické a melodické nástroje Orffova instrumentáře. Výuka budoucích učitelů na středních pedagogických školách může být zpestřena tzv. alternativními nástroji. Výjimečnost těchto nástrojů spočívá v jejich snadné výrobě a v jednoduchém použití především pro děti předškolního věku. Existuje jich celá řada, my si však uvedeme pouze některé, které se mi v mé praxi nejen na střední pedagogické škole, ale také ve škole mateřské velmi osvědčily.

*** Chřestidlo z ruličky od toaletního papíru**

Materiál: Rulička od toaletního papíru, sypký materiál (rýže, čočka sůl), kancelářská sešívačka.

Výroba: Do ruličky od toaletního papíru nasypeme sypký materiál, konce ruličky zajistíme sešívačkou, aby se sypký materiál nevysypal. Žáci si během výtvarné výchovy mohou tento hudební nástroj barevně dotvořit.

Využití: Rytmický hudební nástroj na doprovod rytmu, popř. metra písně.

*** Ocean – drum**

Materiál: Nafukovací balonek, šňůrku, sypký materiál (rýži, čočku, proso, sůl).

Výroba: Do vyfouklého balonku vložíme malé množství různých druhů sypkého materiálu, poté balonek nafoukneme a otvor zajistíme šňůrkou, aby vzduch neunikal.

---

²³ COUFALOVÁ, Gabriela – MEDEK, Ivo – SYNEK, Jaromír. *Hudební nástroje jinak: Netradiční využití tradičních hudebních nástrojů a vytváření jednoduchých hudebních nástrojů*. Brno: JAMU, 2013.

Využití: Nejhodnější je využití tohoto nástroje na roční období Jaro a Podzim (napodobení deště) – doprovod k písni Dešťové kapičky.

* **Chrastítko z PET – lahve**

Materiál: Plastová láhev, korálky (velké 10-15 ks), šňůrku, izolepu, nůžky.

Výroba: PET – láhev rozřízneme na půl. Budeme potřebovat vrchní polovinu láhve s víčkem. Na šňůrku navlékneme korálek a zavážeme okolo víčka. Takto postupujeme s každou šňůrkou, kterou zajistíme izolepou.

Využití: Tento nástroj je vhodné použít do meziher písniček rychlejšího charakteru.

* **Skořápkové chrastítko**

Materiál: Skořápky z vlašských ořechů, provázek, izolepu, nůžky

Výroba: Z provázku utvoříme očko, konce ustříhneme a poté na provázek navážeme ostatní krátké provázky, aby vzniklo více konců, na které pomocí izolepy připevníme skořápky.

Využití: Vánoční písnička – Dva mrazíci uličníci.

* **Klíčová zvonkohra:**

Materiál: Hřeben, provázek, klíče (hřebíky).

Výroba: Na hřeben navlečeme několik provázků, na které připevníme klíče.

Využití: Vánoční koledy, písně – Zvonečky.

Příklad Instrumentálního doprovodu na téma Podzim:

Zvonkohru můžeme nahradit chřestidlem z ruličky toaletního papíru, metalofon skořápkovým chrastítkem a xylofon nahradíme alternativním nástrojem Ocean drum.

Těžký život P. Jurkovič / J. V. Svoboda

The image shows a musical score for the piece 'Těžký život' by P. Jurkovič and J. V. Svoboda. It is written in 2/4 time. The score consists of a vocal line and three instrumental parts. The vocal line has two systems of lyrics. The instrumental parts are: Zvonkohra (rytmus) with eighth-note patterns, Metalofon (metrum) with quarter-note patterns, and Xylofon (takty) with diamond-shaped notes. Each instrumental part is marked 'aleat.' (aleatoric).

Zná - te pře - ce jež - ky, jež - ci cho - dí pěš - ky.

A - si do - ma za - po - mně - li svo - je ko - lo - běž - ky.

2. *Jó, na všechny ježky přišel život těžký.
Ani skákat neumějí, jako skáčou blešky.*

Obrázek 3 – Těžký život²⁴

²⁴Teze k didaktice HV Instrumentální činnosti [online], *Hudební pedagogika*, [cit.2018–12–20] Dostupné z http://files.hudebni-pedagogika.webnode.cz/20000009_5d8845e829/instrument%C3%A1ln%C3%ADcinnosti-%20teze.pdf.

3.1.3 Poslechové činnosti

Poslechové činnosti jsou nedílnou součástí hudební výchovy. Lidské ucho pracuje stále, nelze ho pozastavit ani se nelze od sluchu oprostít. Ve dvacátém prvním století se rozšířilo spektrum zvuků a jejich reprodukce tedy přináší nové možnosti.²⁵

Většina žáků se v domácím prostředí setkává spíše s nonartificiální hudbou. Je tedy nutné v rámci výuky hudební výchovy rozvíjet u žáků povědomí o hudbě jiných žánrů. Každému poslechu musí předcházet správně zvolená motivace.

Při těchto činnostech je důležitá posloupnost. Zážitky s poslechem hudby tedy nemohou začínat náročnými skladbami artificiální hudby. Žák by nerozpoznal hlavní myšlenku a téma. V hudební výchově je nutné postupovat od základů – práce se zvukem, hlukem, tónem, posloupnost hudebního poslechu z hlediska vývoje hudby až po hudbu artificiální. Postupně jsou tedy přidávány náročnější skladby, které z hlediska poslechové průpravy dokáže žák pochopit a vytvořit si k nim vztah.

Při poslechových činnostech se nejedná pouze o poslech hudby z CD přehrávače, ale také využití vlastní kreativity pedagoga (hra na hudební nástroje – zobcová flétna, klavír, kytara, housle atd.). Dále sem neodmyslitelně patří návštěvy koncertů klasické i nonartificiální hudby s následným rozbořem, nebo sdělením individuálních pocitů v rámci hodiny hudební výchovy.

Návrhy poslechových činností se zřetelem na roční období:

Hra na ticho: Žáci mají za úkol po dobu 3 minut nemluvit, pouze se zaposlouchat do okolních zvuků a zapisovat si je do sešitu na předem připravenou osu (déšť, zpěv ptáků, moucha, včela).

Rébus: Učitel zahraje krátký úryvek písně, skladby na klavír, nebo jiný hudební nástroj. Úkolem žáků je přiřadit úryvek 1, 2, 3 dle charakteru (déšť, slunce; Podzim, Léto; Ptáček, mráz).

Kdo má uši, slyš!: Žáci se položí na lavici, mají zavřené oči. Učitel pouští různé zvuky z videonahrávky (déšť, zvuk hromu, žabka, tok potůčku, zpěv ptáků). Úkolem dětí bude rozpoznat zvuky a přiřadit je k tomu, ve kterém ročním období se nejčastěji vyskytují.

---

²⁵ VOBORNÍK, Bohumil. Didaktické problémy poslechu hudby. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1993. ISBN 80-7040-064-1.

Při poslechových činnostech by měly být zapojeny i ostatní analyzátoři (zrak). Důležitá je tedy notová příloha a práce s ní – viz příklad.

Zrakový stimul: Úkolem žáka je sledovat průběh melodie, rozpoznat motivy, téma, specifikovat rytmus. Vyznačit v notách zpívajícího slavíka na jaře.

Sluchový stimul: Které zvíře vám připomíná vrchní linie? Které zvíře přiřadíte ke spodní linii?. Taktování metra s doprovodem klavíru, pochod.

I. Kontrast melodií v poloze vysoko – hluboko

V. Trojan
Kl. škola pro začátečníky

Moderato dolce

Obrázek 4- Kontrast melodií v poloze vysoko - hluboko²⁶

Výčet skladatelů a hudebních skladeb vhodných pro téma ročních dob:

- * Modest Petrovič Musorgskij: Obrázky z výstavy (Tanec kuřátek)
- * Camille Saint-Saëns: Karneval Zvířat
- * Sergej Sergejevič Prokofjev: Pětá a vlk
- * Leon Juřica: Žáby
- * Václav Trojan: Císařův slavík
- * Maurice Ravel: Matka husa

²⁶ Teze k didaktice HV – Instrumentální činnosti. [cit. 2019 – 2 – 10]. Dostupné z: <http://files.hudebni-pedagogika.webnode.cz/200000009-5d8845e829/instrument%C3%A1ln%C3%ADcinnosti-%20teze.pdf>.

- * Edvard Grieg: Suita ze scénické hry Peer Gynt
- * Nikolaj Rimskij-Korzakov: Let čmeláka
- * Claude Debussy: Moře

Poslechové činnosti lze kombinovat i s výtvarným projevem. Příkladem je skladba Claudea Debussyho: *Moře*, které je vhodné pro abstraktní malbu a zachycení vnitřního prožitku, což tuto skladbu vystihuje z hlediska impresionismu.

Výčet skladeb je při práci se žáky pedagogických škol vhodný nejen pro rozvoj hudební představivosti a práci s charakterem skladby, ale také pro rozpoznávání odlišností jednotlivých hudebních směrů. Žáci se s těmito skladbami setkávají v návaznosti na probrané učivo z oblasti dějin hudby, přičemž pedagogové respektují správný výběr díla pro dané roční období. Například skladbu Claudea Debussyho: *Moře* je vhodné použít s nástupem letních prázdnin stejně tak, jako skladbu *Let čmeláka* N. R. Korzakova. Oproti tomu s příchodem jara je vhodné pracovat se skladbou M. P. Musorgského: *Obrázky z výstavy*, především *Tanec kuřátek*.

3.1.4 Hudebně – pohybové činnosti

V rámci hudebně - pohybových činností dochází k mnoha druhům tělesných pohybů, které jsou prováděny v souladu s hudbou, zpěvem i říkadly. Tyto činnosti mají různé organizační formy – individuální, párové, skupinové, hromadné.

Hudebně - pohybové činnosti jsou jednou z nejlepších aktivit k navázání kontaktu mezi žáky. Nejedná se o pouhé zprostředkování kontaktu, ale také o způsob prožívat hudbu pohybem. Pro děti v útlém věku je pohyb spojený s hudební činností a je tedy přirozenou součástí hudební výchovy. Objevuje se v útlém věku dítěte, kdy často při poslechu hudby spontánně reaguje například tancem, poskakováním či během. Hudební a pohybová složka v dítěti podporují estetické citění, kreativitu, fantazii a pomáhají spoluvytvářet vztah samotného jedince k sobě i k okolí. Správně vedený pohyb zabraňuje vadnému držení těla, příkladem by měl být sám pedagog, který ovládá veškeré pohyby a do všech činností se zapojuje společně s nimi. Děti a žáci si uvědomují pohyb v prostoru a upevňují tak koordinaci jednotlivých částí těla.

I zde je neodmyslitelnou součástí motivace. Pro motivaci nám mohou posloužit např. obrazový materiál, jednoduché hudební nástroje, tělocvičné pomůcky, masky nebo kostýmy. Velmi motivační je osobní podíl žáka na volbě či výrobě rekvizity.

„Pohybovou improvizaci podněcují představy různých prostředí (v lese, na louce), nálady ročních dob (jara, léta, podzimu, zimy), snaha pohybem znázornit nějakou věc, zvířátko, osobu, hračku, loutku, květinu, přírodní jev (padání kapek deště), znázornit vlastní pracovní pohyby (zalévání květin) nebo práci kováře, zedníka apod. Děti s velkým zanícením a úspěchem pohybově improvizují s představou pohádkových postav, která může být navozena i odpovídající hudbou. Podněty poskytují i různé předměty (míče, stuhy, šátky), oblíbené hračky dítěte (panenka, loutka, zvířátko).“²⁷

Návrh pohybových činností v hudební výchově se zřetelem na roční období:

Hudebně - pohybové činnosti jsou neodmyslitelně spjaty s činnostmi poslechovými, které jsou blíže specifikované v kapitole 2.3.

1. Žáci kreslí rukou v prostoru podle slyšené melodie, jak jdou v létě na výlet na kopec a pak opět sestupují dolů. Obměnou této činnosti mohou být na jaře ptáci, vylétávající z hnízda a vracející se zpět.
2. Žáci jsou otočeni zády ke klavíru, stoupají nebo se snižují do podřepu v závislosti na hrané melodii (např. východ slunce, západ slunce).
3. Na medvědy a včelky: Žáci jsou rozděleni na dvě skupiny – včelky a medvědi. Každá skupina stojí na opačném konci místnosti a pohybují se jen do půlky místnosti, která je označena půlící čarou. Když medvědi slyší hluboké tóny, chtějí včelce uloupit med. Ta si ho před medvědem ochraňuje. Při vysokých tónech se medvědi zastaví a vyletí včelky.
4. Na klavír učitel hraje mollovou písničku – je ošklivé počasí, je zamračeno a prší. Žáci se smutně a pomalu pohybují po třídě. Pokud učitel začne hrát písničku v durové tónině, žáci vnímají změnu (vysvitlo slunce) a tedy poskočným pohybem vyjádří charakter písničky.

---

²⁷ SEDLÁK, F. Didaktika hudební výchovy 1. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1985. s. 203. ISBN 14-512-85.

Podrobnější charakteristikou a praktickými ukázkami v konkrétních činnostech se zřetelem na roční období se budeme zabývat v následujících kapitolách.

4. Roční období

Výše uvedené informace v této diplomové práci byly prozatím pouze teoretického charakteru. Jejich úkolem bylo zmapování problematiky hudebně - výchovných činností a především jejich využití při tematických celcích ročních dob.

V následujících kapitolách se budeme věnovat praktickým pokynům při využití tématu čtyř ročních období při výuce hudební výchovy na středních pedagogických školách. Z tohoto nám vyplývá, že naši cílovou skupinou budou žáci již zmíněných škol a tedy budoucí učitelé škol mateřských a vychovatelé volnočasových zařízení. Obsahem následujících kapitol budou náměty písní, básní a říkadel jednotlivých ročních období. Přesněji budeme analyzovat dvě písně odlišného charakteru z každého ročního období. Tyto písně budou zakotveny do přípravy na výuku včetně očekávaných výstupů, motivace, potřebných pomůcek a vlastního postupu. Výběr dětských písní bude především inspirován metodickými náměty hudebních pedagogů, ale také autorskými básněmi, doprovody pohybem k písním, které jsem si vyzkoušela na cílové skupině během své dosavadní pedagogické praxe na střední pedagogické škole.

Téma:	Práce s písní Jaro, léto, podzim, zima
Druh činnosti:	Hudební činnost – Roční období
Očekávané výstupy:	Rozvoj hrubé motoriky, koordinace pohybů těla, vnímání rytmu, hra na tělo, tvorba správného dýchání, tónu a dodržování zásad hlasové hygieny, nácvik správné artikulace.
Obsah činnosti:	
Pomůcky	Motivace, nácvik písně Jaro, léto, podzim, zima, práce s písní, tanec v kruhu, hra na tělo.
Metodický postup:	Obrázky s charakteristickými znaky ročních dob. Jaro – konvalinka, léto – slunce, podzim – strom s opadávajícími listy, zima – vločka.
- Motivace	
- vlastní postup	S dětmi si budeme povídat o tom, zda vědí, jaká máme roční období. Necháme děti, aby se samy vyjádřily k tomu, jaké roční období děti poznají a jaké jsou jejich charakteristické znaky (př. zima – sníh, podzim – padá listí). Jaké hry a aktivity jsou spojeny s ročními obdobími (Podzim – pouštění draka, zima- sáňkování, léto – plavání). Pro snadnější zapamatování po sobě jdoucích ročních dob se poté s dětmi naučíme písničku s pohybem a využitými předměty pro vizuální paměť.
	Nácvik básně: Roční období ²⁸
	<i>Sníh se ztrácí, ledy tají, jaro vstává v celém kraji, slunce hřeje, zemi hladí, tóny písní ptácci ladí.</i>

²⁸ Mateřská škola Zvánovice [online] ©2009. [cit. 2019-1-2]. Dostupné z: <https://mszvanovice.webnode.cz/news/rocní-období/>.

*Sluníčko je pánem léta,
všechno zraje, krásou vzkvétá,
plné hvězd je nebe noční,
období to krásné roční.*

*Nastal **podzim**, vítr fouká,
nažloutlou má barvu louka,
listí pestrou barvou hýří,
vlaštovičky na jih míří.*

*Hlásí se k nám paní **zima**,
potrápí nás kašel, rýma,
sněhová nás studí vločka,
rozzáří však dětem očka.*

Jaro, léto, podzim, zima

Hudba i slova:
Jaroslava Horáčkova

Ja - ro, lé - to, po - dzim, zi - ma, to je ce - lý rok, (Tlesk)

stej - ně le - tos ja - ko lo - ni, tak i na - přes - rok. (Tlesk)

Refrén F
Po ja - ru je vždy - cky lé - to, po - dzim po lé - tu, (Tlesk)

a než - li se na - dě - je - me, zi - ma už je tu. (Tlesk)

2. Když je jaro v plné kráse,
když má zelenou,
na trávníku kluci hrají
s míčem kopanou.

Ref. Po jaru je...

3. Když se hlásí horké léto,
rostou jahody,
sejdeme se všichni spolu
někde u vody.

Ref. Po jaru je...

4. Na podzim, když padá listí
z lip a z javorů,
páni draci koukají se
lidem do dvorů.

Ref. Po jaru je...

5. A když je tu bílá zima,
už jsme na konci,
chcete-li, tak na shledanou
někde na kopci.

Ref. Po jaru je...

Obrázek 1 Píseň Jaro, léto, podzim, zima²⁹

K nácvičku této písně budeme potřebovat obrázky s tematikou ročních dob:

Jaro – sněžinka, bledulka, sedmikráska, vlaštovka, velikonoční pomlázka, barvená vajíčka, kvetoucí strom.

Léto – sluníčko, bouřkový mrak s bleskem, stan, plavky, koupaliště, míč do vody, motýl, rozkvetlá louka.

Podzim – hromada nahrabaného listí, padající listí ze stromu, pouštění draka, dešť, deštník, sklizeň jablek, práce na poli.

Zima – sníh, chumelenice, sněhulák, sáňkování, lyžování, vánoční

²⁹ LIŠKOVÁ, Marie. *DO – RE – MI: Zpěvník pro předškoláčky*. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2015. 1. Vydání. ISBN 978-80-77235-554-9.

stromeček, Mikuláš, čert, anděl.

Tyto obrázky si děti vyrobí v rámci výtvarné činnosti. Obkreslují dle předlohy a poté dle vlastní fantazie vyrábí, mladší děti vybarvují omalovánky.

Tyto obrázky poté využijeme při nácviku písně, kdy děti sedí v tureckém sedu na zemi v kroužku.

Nejprve děti okomentují svůj obrázek, který si vytvořily a poté se ho pokusí zařadit do jakého ročního období patří. Tím se nám utvoří čtyři skupiny dětí – Jaro, léto, podzim, zima.

Nácvik pohybu³⁰:

Děti sedí v tureckém sedu na zemi v kruhu. V okamžiku, kdy v písniče zazní roční období, které skupinka dětí představuje, zvednou svůj obrázek nad hlavu.

Doprovod písně pomocí hry na tělo³¹:

Rytmická rodina:

Rytmus – čtyři osminové doby v taktu – deklamace pomocí slov roční doby, jaro – léto; léto – podzim; podzim – zima; zima – jaro. Doprovod tleskáním, ťukáním o hřbet ruky.

Metrum – dvě čtvrté doby v taktu – pomocná slova – jaro; léto; podzim; zima; přišlo; letos. Doprovod pleskáním o stehna (střídání pravé a levé ruky).

Takt – jedna doba čtvrté – je; rok; dvůr. Doprovod dupnutím.

V písni jsou znázorněna místa, kde děti mohou na poslední dobu v taktu uhodit oběma rukama o zem před sebe, nebo jimi tlesknout. Přesněji se jedná o 4. a 8. takt ve sloce a také ve 4. a v 8. taktu v refrénu.

³⁰ Praxe autorky v MŠ

³¹ Praxe autorky v MŠ

Pohyb k písni³²:

Pohyb v refrénu je všude stejný.

1. sloka:

Jaro, léto, podzim, zima,

to je celý rok, - ukazujeme na prstech čísla od jedné do čtyř.

stejně letos, jako loni, tak i na přes rok. – ukazujeme celou paží dolů (před sebe), dozadu a před sebe.

R:

Po jaru je vždycky léto,

podzim po létu, - ze dřepu pomalu postavíme a roztahujeme ruce nad hlavou do písmene V.

a nežli se nadějeme, zima už je tu.- Ve stoje otočíme dokola a zpátky si dřepneme.

2. sloka

když je jaro v plné kráse,

když má zelenou, - Ruce v bok, pohupujeme se v kolenou doprava a doleva opět zpět do stoje.

na trávníku kluci hrají

s míčem kopanou. – Naznačujeme nohou pohyb kopnutí do míče.

R:

3. sloka

Když se hlásí horké léto,

rostou jahody, - Oběma rukama taháme za tričko, naznačujeme pohybem,

---

³² Autorka práce

jako když nám je velké teplo.

Sejdeme se všichni spolu

někde u vody. - Rukama vedeme pohyb, jako bychom plavali.

R:

4. sloka

Na podzim, když padá listí

Z lip a javorů, - Obě ruce máme nad hlavou a třepavými pohyby prstů směrem dolů naznačujeme padající listí.

Páni draci koukají se

Lidem do dvorů. – spojíme ukazováček a palec na každé ruce, aby nám vzniklo kukátko. A obě okénka přiložíme k očím, jako brýle.

R:

5. sloka

A když je tu bílá zima,

Už jsme na konci, - ruce v bok, a pochodujeme do rytmu na místě.

Chcete – li, tak nashledanou,

Někde na kopci. - Ruce zdvihneme nad hlavu a celými pažemi máváme.

R:

Mezipředmětové přesahy:

Výtvarná výchova³³:

Výroba obrázků k pohybu

Pomůcky: šablony ve tvaru sněženky, bledulky, sněhuláka, jahody.

---

³³ Praxe autorky v MŠ

Pastelky, voskovky pastely, vodové barvy, temperry, štětce.

Jazyková výchova:

Hra: Co je pravda a co lež?

Pomůcky: Pravdivé a nepravdivé věty o ročním období.

Vlastní postup: Děti sedí v kruhu na zemi. Učitel má připraveny pravdivé a nepravdivé věty týkajících se ročních dob. Úkolem dětí je rozpoznat správnost a nesprávnost jednotlivých vět, popř. opravit, co je špatně a do jakého období věc zařadit.

Příklady vět:

1. Na jaře opadávají stromy
2. V zimě tavíme sněhuláky.
3. V létě bývá teplo a slunečno.
4. Na podzim sbíráme houby.
5. V létě se jezdí na dovolenou.
6. Na jaře barvíme vajíčka.
7. V létě chumelí.
8. V zimě pouštíme létajícího draka.
9. Na jaře kvetou stromy.
10. Na jaře se rodí mláďátka.

Společenská výchova³⁴:

Hra: Které oblečení si oblečeme?

Pomůcky: čtyři barevné kruhy (zelená – jaro, žlutá – léto, hnědá – podzim, bílá – zima), různé druhy oblečení (čepice, plavky, šála, kraťasy, sukně, manšestrové kalhoty).

Vlastní postup: Děti sedí v kruhu na zemi, uprostřed kruhu je hromada s oblečením. Úkolem dětí je roztřídit jednotlivé typy oblečení do kruhů,

---

³⁴ Praxe autorky v MŠ

které vyjadřují roční období, tedy rozčlenit oblečení podle toho, v jakém ročním období se nejvíce nosí. Výsledkem této hry je kontrola toho, jestli je oblečení správně roztríděné, popř. vysvětlení zda-li lze některé oblečení nosit i v jiném ročním období.

Pohybová výchova³⁵:

Hra: Déšť

Pomůcky: Vystřižené kapky z tvrdého papíru, kolíčky na prádlo, dle počtu dětí.

Vlastní postup: Kapky rozmístíme po místnosti. Úkolem dětí je vybrat si jednu kapku ze země a kolíčkem ji sebrat. Poté, co má každé dítě svou kapku, připevní si ji kolíčkem na oblečení. Tím se dítě stane deštěm. Děti se budou pohybovat po prostoru tak, jako když prší. Děti dělají malé krůčky, tedy prší drobně. Větší déšť – děti rychleji běhají po místnosti a dělají větší kroky. Velký liják znázorníme dlouhými kroky s dupáním. Louži vytvoříme tak, že se děti sdruží na jednom místě.

---

³⁵ Autorky zásobník her ze SPgŠ

5. Jaro

Náměty písní s tématikou Jaro:

Voláme sluníčko – autor: Jaromír Nohavica³⁶

VOLÁME SLUNÍČKO

Hudba i slova Jaromír Nohavica

(Valčík)

Rubato

1. Vo - lá - me slu - níč - ko ha - ló, ha - ló,
te - pla je na svě - tě má - lo, má - lo.
Vy - lez a ro - ze - žeň mra - ky, mra - ky
a já ti po - mů - žu ta - ky, hm.
má - lo, má - lo.

2. Voláme skřivana haló, haló,
písní je na světě málo, málo.
Přileť a zapívej pro mě, pro mě,
žijem přece v jednom domě, hm.

3. Voláme, človíčku, haló, haló,
lásky je na světě málo, málo, málo.

³⁶ Já písnička: zpěvník pro žáky středních škol. Cheb: Music Cheb, c1995. ISBN 80-85925-03-6.

Krásně je u mámy – autor Marie Kružiková³⁷

KRÁSNĚ JE U MÁMY...

Text a hudba:
Marie Kružiková

1. Krás-ně je u má-my, u-blí-žit ne-dá mi - ne-dá, ne-dá,
ne-dá. Ná-ruč má nej-vět-ší, kaž-dý v ní bez-pe-čí hle-dá,
hle-dá, hle-dá. 2. Nik-dy mě ne-zra-dí, bo-líst-ku po-hla-dí-
mi-lá, hod-ná, mi-lá. Až jed-nou vy-ros-tu - chci, a-by
pro mě tu by-la, všdyc-ky by-la...

³⁷ Pinterest.com [online].[cit. 2019-3-1]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/326722147949706208/?lp=true>

NEPOSEDNÉ KAPIČKY

KAPIČKY *melodie a slova: dětské lidové říkadlo*

Vesele

De-šťo-vé ka-pi-čky do-sta-ly no-ži-čky, řa-pi-ty řap.
Bě-ha-ly po ple-chu, dě-la-ly ne-ple-chu, řa-pi-ty řap.

2. *A kdo měl deštníček,
zmokl jen krapíček,
kapity kap.
Sluníčko svítilo,
kapičky sušilo,
kapity kap.*

Pampelišky³⁹

179 • PAMPELIŠKY *OB D*

1. Pam, pam, pampe-liš-ky v žlutém klo-bou - ku
prý si po-se-da-ly rá-no na lou - ku.
Na -klá - ně-ly k sobě zla-té hla-vin - ky,
jsou to ma-lé dě-ti vel-ké mamin - ky.

2. Cink, cink, cinkilinky, modré zvonky zas
k písni konvalinky přidaly svůj hlas.
Chceme s nimi zpívat v jitru zářivém:
Pán Bůh stvořil lidi, nebesa i zem.

³⁸ JENČKOVÁ, Eva. Rozmarné počasí. 1. vyd. Hradec Králové: Tandem, 2011. Hudba v současné škole. Výběrová řada. ISBN 978-80-86901-08-4.

³⁹ Pinterest.com. [online]. [cit. 2019-3-1]. Dostupné z:
<https://cz.pinterest.com/pin/314477986462573080/?lp=true>.

Konvalinka – autor: L. Švagera⁴⁰

Konvalinka

Hudba i slova: L. Švagera

V le - se v trá - vě spin - ká bí - lá kon - va - lin - ka.

Zvo - ne - ček má, ne - za - zvo - ní, a - le za - to krá - sně vo - ní.

V le - se v trá - vě spin - ká bí - lá kon - va - lin - ka.

-
2. Přiletěl k ní brouček,
rozpuštělý klouček.
Houpy, houpy, už se houpá,
konvalinka smutně kouká.
Zvonečkem si zvoní,
ach, ta krásně voní.

⁴⁰ LIŠKOVÁ, Marie. *DO – RE – MI: Zpěvník pro předškoláčky*. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2015. ISBN 978 – 80 -7235-554-9.

Petrklíč⁴¹

PETRKLÍČ

Ne - ní, ne - ní ze že - le - za, pře - ce je to klíč,
o - te - ví - rá brá - nu k ja - ru, je to pe - tr - klíč.
Jen co rá - no slunce vy - je - de všude žlutě rozkveté,
dě - ti, pohleď - te jak hezky je hned na svě - tě.
Pe - tr - klíč, pe - tr - klíč, zí - ma už je pryč,
pe - tr - klíč, pe - tr - klíč, od ja - ra je klíč.

⁴¹ Pinterest.com. [online]. [cit. 2019-3-1].

Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/558657528753820656/?lp=true>

Uvijeme věneček – autor: Božena Viskupová⁴²

Uvijeme věneček

Hudba i slova:
Božena Viskupová

Volně, krokem

C

U - vi - je - me vě - ne - ček ze všech na - ŝich ky - ti - ček.

C

Emi

A⁷

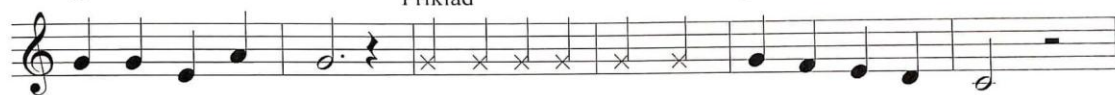
Za - ple - te - me do vě - ne - čku kví - tek, lí - stek i vě - tvi - čku.

C

Příklad

G⁷

C

Ja - ké jmé - no máš? (Pam - pe - li - ŝka žlu - tá.) Pojd' ty me - zi nás!

Hřej sluníčko, hřej – Lidová píseň z Čech⁴³

Hřej, sluníčko, hřej

Lidová píseň z Čech

Zvolna

D

A

D

Emi

E⁷

A

Hřej, slu - ní - čko, hřej, ho - ry, do - ly krej.

D

A

D

A

Po - vy - skoč si vý - ŝe, na té na - ŝí stře - ŝe

D

A

D

ko - lo u - dě - lej.

⁴² LIŠKOVÁ, Marie. *DO – RE – MI: Zpěvník pro předškoláčky*. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2015. ISBN 978 – 80 -7235-554-9.

⁴³ Tamtéž

<p>Téma:</p> <p>Druh činnosti:</p> <p>Očekávané výstupy:</p> <p>Obsah činnosti:</p> <p>Metodický postup:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Motivace - vlastní postup 	<p>Práce s písní Jaro je tu</p> <p>Hudební činnost – JARO</p> <p>Rozvoj hrubé motoriky, koordinace pohybů těla, vnímání rytmu, upevnění správného dýchání, tvorby tónu a dodržování zásad hlasové hygieny.</p> <p>Motivace, nácvik básně o dešti, s doprovodem hry na tělo, nácvik písně a doprovodu hry na Orffův instrumentář, nácvik tance.</p> <p>Motivace: Děti, jak poznáme, že přišlo jaro? Jaké jsou změny v přírodě? Když se zaposloucháme do zvuků z přírody, co slyšíme? Jaké bývá počasí na jaře? (deštivo, slunečno, bouřka, větrno). Které květiny rostou na jaře? (sněženky, bleďule, fialky, sedmikrásky). Víte, kdy začíná jaro? Kdy je první jarní den? Aby k nám brzy jaro přišlo, pomůžeme jeho příchodu básničkou, písničkou a na konci mu i zazpíváme a tancem doprovodíme písničku.</p> <p>Nácvik básničky o vložkách s doprovodem pohybu:</p> <p>František Nechvátal: Jaro⁴⁴</p> <p><i>Na travičce u vody</i></p> <p><i>chodí husí průvody.</i></p> <p><i>Husy plují po potoce</i></p> <p><i>vítat jaro v tomto roce.</i></p> <p><i>Háj už kvete za vodou</i></p> <p><i>ostružiním, jahodou.</i></p>
---	---

⁴⁴ OPRAVILOVÁ, Eva – GEBHARTOVÁ, Vladimíra. *Rok v mateřské škole*. Praha : Portál 1998, str. 36. ISBN 978-80-7367-703-9.

Nácvik pohybového doprovodu básničky:

Nácvik pohybu pro tuto básničku probíhá v celé skupince dětí. Děti (žáci) utvoří kruh, s mírnými rozestupy tak, aby se mohly držet za ruce.

Na travičce u vody – stojíme na místě (mírný stoj rozkročný), držíme se v kruhu za ruce, pohupujeme se zprava doleva a zleva doprava.

Chodí husí průvody. – ruce v bok, otáčíme se dokola na místě.

Husy plují po potoce, - dřepneme si a chodíme v kruhu, jako kačenky.

Vítat jaro v tomto roce. – ve dřepu se zastavíme a máváme oběma rukama.

Háj už kvete za vodou, - ze dřepu se postavíme a vytáhneme ruce nad hlavu, jako kdybychom byli krásný rozkvetlý strom nebo květina.

Ostružiním jahodou. – ruce v bok, otáčíme se dokola na místě. Na poslední době dupneme

Nácvik písně JARO JE TU:

Mod-rá je ob-lo-ha slu-nič-ko sví-tí, trá-va se
ze-le-ná, kve-te už kví-tí, v ko-ru-nách stro-mů si
zpí-va-jí ptá-ci, všu-de je ve-se-lo, ja-ro se vra-ci,
nas-tá-vá krás-ný čas nám, tra-la-la ja-ro jde k nám,
nas-tá-vá krás-ný čas nám, tra-la-la ja-ro jde k nám

Obrázek 2: Píseň Jaro je tu⁴⁵

⁴⁵ LIŠKOVÁ, Marie. *DO – RE – MI: Zpěvník pro předškoláčky*. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2015. ISBN 978 – 80 -7235-554-9.

Pohyb⁴⁶:

Děti utvoří dva kruhy, jeden větší vně (kruh č. 1) a uvnitř 2. menší kruh (kruh č. 2)

1. sloka

Modrá je obloha, sluníčko svítí - Děti se drží za ruce v obou kruzích. Pochodují v obvodu kruhu dokola, ale v opačném směru. Tedy kruh č. 1 doprava; kruh č. 2 doleva.

Tráva se zelená kvete, už kvítí. - Oba dva kruhy změni směr pohybu.

V korunách stromů si zpívají ptáci,

Všude je veselo, jaro se vrací –

- Děti v kruhu č. 1 se drží za ruce a zvednou je spojené nad hlavu tak, aby utvořily velkou korunu stromu.

- Děti si v kruhu č. 2 dřepnou na bobek, dají si ruce na ramena, jako křídla malých ptáčků.

Nastává krásný čas nám, - Děti se postaví, chytí se za ramena kamarádů po levé a pravé straně a pohupují se v odlišných směrech. Kruh č. 1 doprava a kruh č. 2 doleva.

Tralala jaro jde k nám, - Ruce v bok, děti se točí dokola na místě.

Nastává krásný čas nám, - Děti se postaví, chytí se za ramena a pohupují se v odlišných směrech doprava a doleva. Kruh č. 1 doprava a kruh č. 2 doleva.

Tralala jako jde k nám - Děti z kruhu č. 2 se zařadí do kruhu č. 1 (na poslední slovo nám se chytí za ruce. Děti v kruhu č. 1 opakují pohyb z prvního refrénu.

Třídu lze rozdělit na dvě poloviny, kdy všichni žáci budou zpívat, ale polovina žáků bude doprovázet ostatní děti hrou na tělo, nebo na nástroje Orffova instrumentáře a druhá polovina bude tancovat. Skupiny se po

---

⁴⁶ Autorka práce

	<p>prvním provedení prostřídají.</p> <p>Rytmický doprovod: Orffův instrumentár⁴⁷:</p> <p>Pro mladší děti je vhodné vytvořit tzv. rytmickou rodinu, kdy rytmus, metrum a takt jsou podpořeny slovy z písně (viz příklad)</p> <p>Dřívka – ťukání metra písně – sluníčko, nastává, obloha, veselo</p> <p>Bubínek – hra pouze na 1. dobu v taktu – nám, pták</p> <p>Drhlo – Hra na 2. a 3. dobu</p> <p>Triangl – Hra v refrénu – cinknutí na 1. dobu písně do volných taktů a na poslední, tedy třetí dobu v taktu na konci písně.</p>
--	---

---

⁴⁷ Autorka práce

<p>Téma:</p> <p>Druh činnosti:</p> <p>Očekávané výstupy:</p> <p>Obsah činnosti:</p> <p>Metodický postup:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Motivace - vlastní postup 	<p>Práce s písní Pomlázka</p> <p>Hudební činnost – JARO</p> <p>Rozvoj hrubé motoriky, koordinace pohybů těla, vnímání rytmu, upevnění správného dýchání, tvorby tónu a dodržování zásad hlasové hygieny.</p> <p>Motivace, seznámení se s Velikonocemi, velikonoční hádanky, básně, nácvič písni Pomlázka, práce s písní, tanec.</p> <p>S dětmi si budeme povídat o jarním svátku Velikonoce. Co děti vědí o Velikonocích? Víte, že je to křesťanský svátek? Který den z těchto svátků je nejdůležitější? Co znamená slovo Velikonoce? Jak se slaví Velikonoce např. v USA? Co to znamená půst? Povídání o lidových zvycích a významu pašijového týdne – Škaredá středa, Zelený čtvrtek, Velký pátek, Bílá sobota, Velikonoční neděle a pondělí. Jak se slaví Velikonoce v České republice? Umíte uplést pomlázku? Proč se na Velikonoční pondělí chodí na „šmekustr“? Co je to? A jaký je jeho význam? Jaké tradice držíme v České republice? Jak u dětí probíhají Velikonoční svátky?</p> <p>Naučíme se tedy písničku, která bude o malovaných vajíčkách, jako jeden z hlavních znaků českých Velikonoc.</p> <p>Nácvič básničky Velikonoční pomlázka⁴⁸:</p> <p><i>Při barvení vajíček,</i></p> <p><i>Navštívil mě zajíček.</i></p> <p><i>Pomlázku měl až po uši,</i></p> <p><i>Zajíčkovi pěkně sluší.</i></p> <p><i>Z proutí pěkně pletenou,</i></p> <p><i>Pentličkami zdobenou.</i></p> <p><i>Našlehal mě maličko,</i></p> <p><i>Dostal za to vajíčko.</i></p>
---	--

⁴⁸ JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole: Hody, hody, doprovody, 1. Díl.* 3. Upravené vydání. Hradec Králové: Tandem, 2000. ISBN 978 – 80 – 903115 – 5- 5.

Pohybová hra⁴⁹:

Děti utvoří dvojice, stojí čelem naproti sobě v obvodu kruhu. Všechny děti drží v ruce rytmické dřevěné vajíčko. Vně kruhu stojí jedno dítě, které drží v ruce upletenou pomlázku z vrbového proutí. Děti, které stojí po obvodu kruhu ve dvojicích, říkají básničku Velikonoční pomlázka. Na těžkou dobu ťukají ploškami dřevěných rytmických vajec s kamarádem naproti.

Dítě, které stojí vně kruhu (zajíc), držící upletenou pomlázku z proutí chodí dokola kruhu. Ke kterému dítěti dojde na konci třetího dvojverší toho zlehka pomlázkou vyšlehá. Poté děti dokončí říkanku. Poté se zajíc vymění za jiné dítě.

Tuto pohybovou hru můžeme doplnit zvukem točící se řehtačky a to tak, že jedno dítě stojí uprostřed kruhu, v ruce má řehtačku a otáčí s ní do rytmu chodícího zajíce. Až děti dokončí básničku, dítě uvnitř kruhu roztočí řehtačku, jako podporu k předávání pomlázky jinému zajícovi a tím jejich výměně.

---

⁴⁹ JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole: Hody, hody, doprovody, 1. Díl.* 3. Upravené vydání. Hradec Králové: Tandem, 2000. ISBN 978 – 80 – 903115 – 5- 5.

PRO VAJÍČKA DO KOŠÍČKA

POMLÁZKA

hudba a slova: Marie Kružiková

Vesele

Při - šel jsem k vám na ko - le - du pro va - jí - čka.
De - jte, pro - sím, a - spoň je - dno do ko - ší - čka.
U - plet jsem si na po - mlá - zku ně - co z prou - tí;
to mám na la - ko - mý ho - lky, ať se krou - tí.

Obrázek 2 Pomlázka⁵⁰

Tanec⁵¹:

Děti utvoří dva kruhy, jeden menší (kruh č. 1) uvnitř velkého kruhu (č. 2).

1. Díl písně:

Děti zpívají píseň a chodí po obvodu kruhu v opačných směrech. Zároveň pantomimicky znázorňují švihnutí velikonoční pomlázky na 1. dobu každého taktu.

Na konci 8. Taktu se děti zastaví, otočí se tak, že děti v kruhu č. 1 se otočí zády ke středu a děti v kruhu č. 2 se otočí směrem ke středu. Tím se vytvoří dvojice.

2. Díl písně:

Děti od 9. Taktu tančí ve dvojicích. Znázorňují pletení pomlázky tak, že překládají ruce. Drží se křížem jednou rukou, poté se pustí se a vrchem se s kamarádem chytí druhou rukou, opět do kříže.

⁵⁰ Tamtéž

⁵¹ JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole: Hody, hody, doprovody, 1. Díl*. 3. Upravené vydání. Hradec Králové: Tandem, 2000. ISBN 978 – 80 – 903115 – 5- 5.

	<p>Při zpěvu posledních čtyř taktů se děti zastaví, dají ruce v bok a otáčejí se dokola na místě. S ukončením zpěvu zůstane dítě stát a tím, je zase správně nasměrován pro opakování písničky.</p> <p>Mezipředmětové přesahy:</p> <p>Výtvarná výchova:</p> <p>Malování vajíček⁵²</p> <p>Pomůcky: Vyfouklé vejce, svíčka, voskové pastelky, špejle, guma.</p> <p>Vlastní postup: Vyfouklé vejce připevníme gumou ke špejli. Poté si rozehrějeme knot voskové pastelky nad plamínkem čajové svíčky. Po rozehrátí voskovky třepavým pohybem zdobíme barevnou kraslici.</p> <p>U dětí v mateřských školách je nezbytná pomoc pedagoga.</p> <p>Barvení vajec⁵³:</p> <p>Pomůcky: Uvařená vejce, barvy na vajíčka, horká voda, ocet, sklenice, lžíce.</p> <p>Vlastní postup: Do sklenice nalijeme vroucí vodu, rozmícháme v ní jednu barvu, přidáme lžici octa a ponoříme vejce, po 5 minutách vytáhneme vajíčka a vrátíme je zpět do kartonu vajec.</p> <p>Malované kraslice⁵⁴:</p> <p>Pomůcky: šablona velké kraslice z tvrdého bílého papíru, pastelky, pastely, obyčejná tužka, nůžky.</p> <p>Vlastní postup: Nejprve si děti obkreslí šablonu na bílý papír. Poté si obyčejnou tužkou na něj nakreslí různé ornamenty, které vybarví. Poté celou kraslici vystříhnou.</p>
--	--

⁵² Autorova praxe v MŠ

⁵³ Autorova praxe v MŠ

⁵⁴ Tamtéž

	<p>Občanská výchova⁵⁵:</p> <p>Vyprávění o tradicích v různých zemích (USA, Anglie, Austrálie, Německo, Rusko).</p> <p>Vyprávění o vzniku Velikonoc, které je spojeno s památkou umučení a zmrtvýchvstání Ježíše Krista, ale také jako oslava příchodu jara a nového života. Seznámení se s dny pašijového půstu – Škaredá středa, Zelený čtvrtek, Velký pátek, Bílá sobota, Velikonoční neděle a pondělí.</p> <p>Hry v přírodě:</p> <p>Hledání vajíček⁵⁶</p> <p>Pomůcky: barevné pásky z krepového papíru (žlutá, červená, modrá)</p> <p>Vlastní postup: Děti jsou rozděleny do tří skupin. Každá skupina má svou barvu. Úkolem dětí je najít v ohraničeném prostoru vajíčka barvy týmu. Barevných vajíček od každé barvy je celkem 10 ks.</p> <p>Jazyková výchova:</p> <p>Hádanky⁵⁷:</p> <p>Není ani na zemi, ani na nebi, a přece má jednou za rok svátek.</p> <p><i>(Zvon, protože na Velký pátek nezvoní)</i></p> <p>V modré díži mazaneček, sám se uhnět, sám se peče, máslo z něho na zem teče.</p>
--	---

⁵⁵ JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole: Hody, hody, doprovody, 1. Díl. 3.* Upravené vydání. Hradec Králové: Tandem, 2000. ISBN 978 – 80 – 903115 – 5- 5.

⁵⁶ Autorova praxe

⁵⁷ JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole: Hody, hody, doprovody, 1. Díl. 3.* Upravené vydání. Hradec Králové: Tandem, 2000. ISBN 978 – 80 – 903115 – 5- 5.

(Slunce)

Na zadečku bílou tečku, člověka se poleká,
jak ho tuší, zvedne uši.

Zavětrí – a je rázem v povětrí.

(Zajíc)

Když vylíhnou se z vajíčka,
jsou jako zlatá klubička.

A hned se pustí do zobání,
od křídly je kvočna chrání.

(Kuřata)

Když udělá kokoko,
načechrá si peří,
bude vejce naměkko
pro mě na večeři.

(Slepice)

Skáče plamen po dvoře,
hned je všechno nahoře.
Na střechu vylétne,

chalupa nechytne.

Na plotě plápolá,

nový den přivolá.

(Kohout)

6. Léto

Náměty písní s tematikou Léto:

Auto – autor: V. Bláha, M. Veselý⁵⁸

34. A U T O

Hudba: V. BLÁHA
Slova: M. VESELÝ

Vesele

Zpěv

1. Tú, tú, tú, au-to už je tu! Pojed', má-mo, pojed' s ná-mi,

Piano

2. Tú, tú, tú, auto už je tu!
Abyš měla radost vlíčku,
svezu tě až ke sluníčku.
Tú, tú, tú, auto už je tu!

3. Tú, tú, tú, auto už je tu!
Jen se, mámo, knitnem vrátky,
vyjedem až do pohádky.
Tú, tú, tú, auto už je tu!

60 © 1951 ORBIS, Praha P 1365 All rights reserved

⁵⁸ Tums – Pedagogické věno [online]. [cit. 2019-3-2]. Dostupné z: <http://www.pedagogickeveno.cz/priklady-dobre-praxe-v-ms/jaro/dopravni-prostredky-2/>

JAK SI HROŠI CHLADÍ HŘBET

HROŠI

hudba: Emil Hradecký
slova: Vlastimil Maršíček

Volně

Ja-ko když se su-dy va-lí ke bře-hu a za-se zpět,
až se tře-sou, tře-sou ská-ly, tak si hro-ši chla-dí hřbet!

Les⁶⁰

Les

Vesele

Půj-dem spo-lu na pa-lou-ček. ně-co se tam če-rve-ná.
Če-rve-ná a krá-sně vo-ní. je to sla-dká ja-ho-da.
Tra-la-la, tra-la-la, ně-co se tam če-rve-ná,
tra-la-la, tra-la-la, je to sla-dká ja-ho-da.

2. Půjdem spolu na mýtinu,
něco se tam červená,
červená a krásně voní,
je to sladká malina.

Tralala, tralala,
něco se tam červená,
tralala, tralala,
je to sladká malina.

3. Půjdem spolu do háječku,
voní to tam dokola,
hříbky, bedly, podmáslíky,
je jich plná obora.

Tralala, tralala,
voní to tam dokola,
tralala, tralala,
je jich plná obora.

⁵⁹ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole. Hudební výlet do ZOO. 1.díl. Hradec Králové: Tandem, 2014. ISBN: 978-80-86901-27-5.*

⁶⁰ LIŠKOVÁ, Marie. *DO – RE – MI: Zpěvník pro předškoláčky. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2015. ISBN 978 – 80 -7235-554-9.*

V zoologické zahradě – autor: P. Jistel, A. Linhartová⁶¹

V zoologické zahradě

Hudba: Petr Jistel
Slova: A. Linhartová

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (Bb). It consists of four staves of music with lyrics underneath. The lyrics are: "V zoo - lo - gi - cké za - hra - dě, za - hra - dě, je dnes hla - va na hla - vě, na hla - vě. Na - ro - dil se, kdo to ví, kdo to ví, na - ro - dil se kro - ko - dýl." The score includes dynamic markings (F, G⁷, B, G^{mi}) and chord symbols (C, F, D^{mi}). There are also "echo" markings above the second and third staves.

2. V zoologické zahradě, zahradě je dnes hlava na hlavě, na hlavě. Narodil se papoušek, papoušek, teď nám zpívá do oušek.
3. V zoologické zahradě, zahradě je dnes hlava na hlavě. Narodil se dikobraz, dikobraz, na návštěvu zve i vás.

⁶¹ LIŠKOVÁ, Marie. *DO – RE – MI: Zpěvník pro předškoláčky*. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2015. ISBN 978 – 80 -7235-554-9.

Vodníček- autor: I. J. Urks, M. Lišková⁶²

Vodníček

Hudba i slova:

Iron Josef Urks

Úprava slov: Marie Lišková st.

Živě

Plá - če vo - dní - ček, že mu vy - schl ry - bní - ček,
mlý - nek do - kla - pal, šů - sek frá - čku do - ka - pal.

2. Klapy, klapy, klap,
umíme to taky tak.
Neplač, vodníčku,
nebe pošle vodičku.

Na tom pražském mostě: lidová píseň z Čech⁶³

Na tom pražském mostě

Lidová píseň z Čech

Vesele

Na tom pra-žským mo - stě ro - zma - rýn - ka ro - ste,
žá - dný ji tam ne - za - lí - vá, o - na sa - ma ro - ste,
žá - dný ji tam ne - za - lí - vá, o - na sa - ma ro - ste.

2. Až já tudy půjdu,
zalejvat ji budu,
[: ona se mi zazelená,
já ji trhat budu. :]

⁶² LIŠKOVÁ, Marie. DO – RE – MI: Zpěvník pro předškoláčky. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2015. ISBN 978 – 80 -7235-554-9.

⁶³ Tamtéž.

4. KOTĚ A SLUNÍČKO

Hudba: V. BLÁHA
Slova: MILOŠ VESELÝ

Valčík [zvolna a houpavě]

1. Hrá - lo si ko - tá - ko na tráv - ní - čku,
sa - ha - lo pa - cič - kou po slu - ní - čku,
Slu - ní - čko u - plet - lo zla - tý pá - sek,
chy - ti - lo ko - tá - ko za o - cá - sek.

2. Dnes už tě nepustím, malý smíšku!
Zlato ti nasypu do kožíšku.
Že už mě nepustíš? Moje tlapky,
uvidíš, skrývají ostré dráčky.

3. Leklo se sluníčko, za mrak běží.
Kotátko vítězně kníry jeří.
Chlubí se houseti: Milý brachu,
sluníčko přede mnou prchá v strachu.

4. Sotva to dořekne darebáček,
sluníčko chystá už nový háček.
Kotátko za ouško pevně chytí:
Už tě mám, už tě mám ve své síti.

U VODY

Text a hudba:
Marie Kružíková

V lé - tě všu - de dob - ře je, slun - ce vo - du o - hře - je,
o - zý - vá se čvach - tá - ní - dě - ti jsou jak lach - ta - ní.
Na - ve čer u ryb - ní - ka hra - je ža - bí mu - zi - ka,
Kuň - ky, kuň - ky, kuň - ká - ní - lé - to je čas na hra - ní!

⁶⁴ Pinterest.com. [online]. [cit. 2019-3-1]. Dostupné z:
<https://cz.pinterest.com/pin/398357529532579412/?lp=true>.

⁶⁵ Pinterest.com. [online]. [cit. 2019-3-1]. Dostupné z:
<https://sk.pinterest.com/pin/156922368244650434/?lp=true>.

<p>Téma:</p> <p>Druh činnosti:</p> <p>Očekávané výstupy:</p> <p>Obsah činnosti:</p> <p>Metodický postup:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Motivace - vlastní postup 	<p>Práce s písní Už jde léto</p> <p>Hudební činnost – LÉTO</p> <p>Rozvoj hrubé motoriky, koordinace pohybů těla, vnímání rytmu, upevnění správného dýchání, tvorby tónu a dodržování zásad hlasové hygieny.</p> <p>Motivace, nácvik básně s tematikou léto, artikulační a dechová cvičení, nácvik písně Už jde léto, práce s písní, tanec.</p> <p>Motivace: Budeme si s dětmi povídat o tom, jaké období nastává tehdy, když jsou velké prázdniny. Co děti v létě obvykle dělají (jezdí na dovolenou, jezdí na prázdniny k babičce a dědovi, jezdí k moři) Jaké je počasí je v létě (slunečno, bouřka), zeptáme se dětí, zda-li vědí, kdy je oficiálně první letní den. Jaké květiny rostou v létě? Které z nich mají nejraději? Jaký hmyz můžeme vidět na louce (kobylinky, motýli, v noci cvrčci)? Když se zaposloucháme do zvuků z přírody, co slyšíme? Prázdniny už nám brzy začnou, ale abychom se na ně správně naladili, naučíme se básničku a písničku. Poté se můžeme na prázdniny těšit víc a víc.</p> <p>Nácvik básničky Přišlo léto⁶⁶:</p> <p>Děti stojí v kruhu.</p> <p><i>Přišlo léto po roce</i>, -Děti se drží za ruce a chodí po obvodu kruhu.</p> <p><i>Máme druhé Vánoce.</i> – Děti se pustí, dají ruce nad hlavu do písmene V a dokola se zatočí na místě.</p> <p><i>Těšíme se na sluníčko</i>, - Děti se opět drží za ruce a chodí dokola po obvodu kruhu.</p> <p><i>Pohodu a na teplíčko.</i> – Děti si dají ruce v bok a pohupují se směry doprava a doleva.</p>
---	--

⁶⁶ Autorka

	<p><i>Pojedeme na prázdniny za babičkou, za dědou, - Děti se otočí svým bokem směrem do kruhu, chytí se kamaráda před sebou a pochodují po obvodu kruhu.</i></p> <p><i>Doufáme, že v příštím roce za námi zas přijedou. – Děti se vzpřímeně postaví, mají ohnuté paže vedle těla do kolmé polohy vedou krouživý pohyb (<i>točící se kola vláčku</i>).</i></p>
--	---

UŽ JDE LÉTO

Vesele
C G7

Už jde lé-to, už jde lé-to, už k nám jedou prázdniny,
Tě-sí-me se na sluníčko, na čvachtání u vo-dy,

v lese pro nás dozrá-va-jí ja-ho-dy a ma-li-ny.
s mámou, tátou, taky s pejskem u-ži-jem si pří-ro-dy.

F C G7 C

Mi-lé lé-to, mi-lé lé-to, ví-ta-ný jsi u nás host,

F C G7 C

na školu teď zapomenem, chcem tě užít pro radost.

Už jde léto, už jde léto,
už k nám jedou prázdniny,
v lese pro nás dozrávají
jahody a maliny.
Těšíme se na sluníčko,
na čvachtání u vody,
s mámou, tátou, taky s pejskem
užijem si přírody.
Refr.:
Milé léto, milé léto,
vítaný jsi u nás host,
na školu teď zapomenem,
chcem tě užít pro radost.

Obrázek 2: Píseň Už jde léto⁶⁷

⁶⁷Už jde léto In: Pinterest.com [online]. [cit. 2019-1-12].

Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/496592296393590564/?lp=true>.

Pohyb⁶⁸:

Děti stojí v kruhu, píseň následuje po básničce.

1. sloka

Už jde léto, už jde léto, už k nám jedou prázdniny – Všechny děti chodí po obvodu kruhu, jsou otočeny bokem do kruhu. Všechny děti chodí stejným směrem a mávají oběma rukama nad hlavou.

V lese pro nás dozrávají, jahody a maliny. – Děti se zastaví, vzpřímenou paží ukazují na zem, kde vyrostly jahody a maliny.

R:

Milé léto, milé léto, - Děti chodí po obvodu kruhu, čtyřikrát tlesknout doprava a také doleva.

Vítaný jsi u nás host,- Děti chodí dokola kruhu – 3x tlesknou, zastaví se a 3x dupnou.

Na školu teď zapomenem, - Děti chodí po obvodu kruhu, čtyřikrát tlesknout doprava a také doleva.

Chcem tě užít pro radost - Děti pořád chodí dokola kruhu – 3x tlesknou, zastaví se a 3x dupnou.

2. sloka

Těšíme se na sluníčko, - Děti chodí po obvodu kruhu, jsou otočeny bokem do kruhu. Všechny chodí stejným směrem a mávají oběma rukama nad hlavou.

Na čvachtání u vody, - Děti změni pohyb rukama tím, že budou napodobovat plavání.

S mámou, tátou, taky s pejskem, - Děti se zastaví, vzpřímenou paží ukazují ostatní děti (maminka, tatínek, pejsek)

---

⁶⁸ Autorka

užijem si přírody. – Děti se v kruhu chytí za ruce.

R:

Pro druhý refrén využíváme stejného pohybu, jako u refrénu č. 1.

Milé léto, milé léto,

vítaný jsi u nás host,

na školu teď zapomenem,

chcem tě užít pro radost.

Mezipředmětové přesahy:

Výtvarná výchova:

Výroba Motýlu⁶⁹:

Pomůcky: šablona ve tvaru motýlu, obyčejná tužka, nůžky, dřevěná špachtle, tvrdý bílý papír, voskovky, pastelky, štětce, temperové barvy pro vybarvení motýla.

Pracovní postup: Dle šablony si obkreslíme a vystříhneme šablonu motýla, poté si motýla vybarvíme dle své fantazie, uprostřed nastříháme krátké čárky, kterými provlékneme špachtli. Mezery jsou od sebe vzdáleny 1 cm. Špachtle představuje tělo motýla, a proto je přesně mezi oběma křídly.

Motýl:

Pomůcky: rulička od toaletního papíru, lepidlo, šablona motýlích křídel, nůžky, barevný balicí papír, raznice, pohyblivé oči, stuha.

Pracovní postup: Z barevného papíru vystříhneme obdélník, který je na výšku stejně velký, jako rulička. Ruličku obalíme balicím papírem, který připevníme lepidlem. Z papíru vystříhneme tvar křídel dle šablony, která pomocí lepidla

⁶⁹ Praxe autorky

přípevníme ze zadní části ruličky. Na ni pak nalepíme pohyblivé oči, tykadla z barevné stuhy a na křídla vystřížené obrázky

(nebo obrázky vyražené z raznice).

Literární výchova:

Náměty dětské literatury:

*Mami, tati, přečti mi - příběh Jakub, Eva a Babi léto.*⁷⁰

*Krásný letní den*⁷¹

*Jak to funguje v přírodě*⁷²

*Tábor, co se skrývá za okénkem*⁷³

Náměty básniček s letní tematikou:

Beruška⁷⁴:

Vztekala se beruška na kytičce,

nožičkou našťvaně dupala,

tříkrát se točila na patičce,

až pod ní kytička křupala.

Natahuje pomalu na bulíky

a prý ji louka nebaví,

⁷⁰ Český rozhlas [online] Radio Junior. © 2001-2019. [cit. 2019 – 1 – 21]. Dostupné z: <https://www.rozhlas.cz/webik/pohadky/zprava/mami-tati-precti-mi-jakub-eva-a-babi-letno--1399280>

⁷¹ PASSCHIER, Anne. *Krásný letní den: kdo si hraje na sluníčku?*. Přeložil Josef VYSKOČIL. Praha: Svojtka & Co., 2017. Nakoukni do příběhu. ISBN 978-80-256-2203-2.

⁷² DAYNES, Katie a Russell TATE. *Jak to funguje v přírodě: víc než 100 odklápěcích okének*. Přeložil Erika STAŘECKÁ. Praha: Svojtka & Co., 2015. Podívej se pod okénko. ISBN 978-80-256-1642-0.

⁷³ BUSQUETS, Carmen. *Letní tábor: co se skrývá za okénkem*. Praha: Sun, 2008. ISBN 978-80-7371-251-8.

⁷⁴ Předškoláci [online]. © 2007. [cit. 2019 – 1 – 22]. Dostupné z <http://www.predskolaci.cz/category/basnicky-rikanky/letni-basnicky>

chtěla by k holčičce na culíky,

že tam své puntíky vystaví.

Nefňukej, беруško, na travičce

a vyleť s dalšími brouky,

jsi přece ozdobou na kytičce,

sluníčkem z rozkvetlé louky.

Pyšný Motýl⁷⁵:

Vychloubal se motýl myšce,

že má hezčí barvičku,

vystavoval svoje křídla

na odív i sluníčku.

Zapomněl však křídla mazat

krémem s vyšším faktorem,

barva se mu oloupala,

ted' to řeší s doktorem.

Vidiš, řekla myška tiše,

snad tě to ted' napraví.

Ušiju ti křídla z plyše,

---

⁷⁵ GONDEKOVÁ, Alena. *Se smíchem za zvířátky*. V Brně: Tribun EU, 2017. ISBN 978-80-263-1320-5.

než se ta tvá uzdraví.

Špatný nápad⁷⁶:

Na kytičce pyl si sbírá

malá pilná včela.

Chvíli jsem ji lechtal stéblem,

to vám byla mela.

Najednou mi kolem uší

podrážděná včela bzučí.

Co mě to jen napadlo?

Snad mi nedá žihadlo.

Beruška⁷⁷

Jedna, dvě, tři čtyři, pět,

leť, beruško poznat svět!

Brzy se mi zase vrať,

ať já můžu spočítat,

tvoje tečky na křídlech.

Přiletěla od sluníčka,

pak mi sedla do dlaně:

⁷⁶ Předškoláci [online]. © 2007. [cit. 2019 – 1 – 22]. Dostupné z <http://www.predskolaci.cz/category/basnicky-rikanky/letni-basnicky>.

⁷⁷ Předškoláci [online]. © 2007. [cit. 2019 – 1 – 22]. Dostupné z: <http://www.predskolaci.cz/beruska-9/17494>.

„Pět jich nosím na kabátku,

dvě mám ještě schované“.

„Já jsem ještě malinká,

ne jak moje maminka!“

„Ještě počkej, jen pár dní

sluníčko mi vykouzlí,

ty dvě co mi schází ještě,

budu i já sedmítečné!“

Pohybová výchova:

Pohybová hra na včelku, med a ocet⁷⁸:

Tato hra je obměnou hry na Mrazíka. Z dětí jsou zvoleny 2 děti, co jsou včelkami. Dvě děti co budou ocet, který léčí žihadlo od včelíčky. Ostatní budou dětmi, kterým chce včelka píchnout žihadlo. Děti běhají po tělocvičně, úkolem včelky je pochyty všechny děti. Poté se pilné včelky vymění za jiné děti.

Relaxace – Proměny motýla⁷⁹:

Učitel má připravenou relaxační hudbu, kterou dětem pustí a povídá jim o životě motýla, tedy o stádiích vývoje motýla, jak jdou za sebou. Děti leží na podložkách, poslouchají vyprávění pedagoga a napodobují pohyby, které jim učitel povídá a napodobují jednotlivá stadia vývoje. (viz níže)

Vajíčko – děti leží na podložce a jsou schoulené do klubíčka tak, že mají kolena co nejbližší brady a drží je oběma spojenýma rukama.

Housenka – z vajíčka se vylíhla housenka, děti se probouzejí, přetočí se na

⁷⁸ Autorova praxe v MŠ

⁷⁹ Autorova praxe v MŠ

	<p>bříško a pomalu se plazí.</p> <p>Kukla – housenka se schovává do kukly, děti se tedy posadí, pokrčí nohy, chbí je spojenýma nohama, hlavu dají ke kolenům a tím se schoulí do klubíčka.</p> <p>Motýl – z kukly se stává motýl, děti si stoupnou a pomalu běhají po třídě a pažemi dělají pohyb křidel.</p> <p>Nauka o přírodě:</p> <p>Tvorba prázdninové knížky z vylisovaných rostlinek, poznávání přírodnin, hry v přírodě, sledování vývojových stádií motýla, hledání a sledování kukel motýla na listech rostlin, stromů.</p>
--	--

Téma:	Práce s písní Bouřka
Druh činnosti:	Hudební činnost – LÉTO
Očekávané výstupy:	Rozvoj hrubé, jemné motoriky, koordinace pohybů těla, vnímání rytmu, upevnění správného dýchání, tvorby tónu a dodržování zásad hlasové hygieny, upevnění artikulace.
Obsah činnosti:	Motivace, nácvik básně a písně bouřka s pohybem, práce s písní, tanec, mezipředmětové přesahy.
Metodický postup:	
- Motivace	Děti, jaké je typické počasí pro roční období Léto? (slunečno, déšť, bouřky). Co se děje při bouřce? Jak se říká tomu, co slyšíme a tomu, co vidíme? Podle čeho poznáme, jak daleko je od nás bouřka? Co je první, hrom, nebo blesk? Jak se chováme, když je venku bouřka? Kdybychom nebyli doma, kam bychom se měli schovat a na jaká místa ne?
- vlastní postup	Následuje četba pohádky o bouřce (viz příloha). Abychom se bouřky nebáli, naučíme se básničku a písničku s pohybem.
	Nácvik básničky Bouřka⁸⁰:
	<i>Po nebi se honí mraky a jsou černé jako straky. Už se v dálce zablesklo, hrom po kraji rozneslo Co to, děti, kdo to zná? To je bouřka ohromná.</i>
	Děti utvoří dvojice, stojí čelem proti sobě.
	<i>Po nebi se honí mraky – děti se drží za ruce a otáčí se dokola. a jsou černé jako straky. – pustí se a zakryjí si oběma rukama oči.</i>

⁸⁰ Předškoláci [online]. © 2007. [cit. 2019 – 1 – 22]. Dostupné z <http://www.predskolaci.cz/bourka-3/15518>.

Už se v dálce zablesklo, - dlaň pravé ruky přiloží ukazováčkem kolmo k čelu, jako by se rozhlížely doprava a doleva.

hrom po kraji rozneslo – Děti silně dupnou.

Co to, děti, kdo to zná? - paži vedou před tělem pohyb, jakoby ukazovali na ostatní děti.

To je bouřka ohromná. – dají ruce nad hlavu a otočí se celým tělem dokola.

Nácvik písně Bouřka:

Bouřka

*Hudba: Viktor Kalabis
Slova: Václav Čtvrtek*

Jako polka

Es B Es B

Vzal si mrak če - rný fra - k, po - zval pa - ní bou - řku

B Es B Es

na ta - ne - ček na ko - pe - ček, to - či - li se v krou - žku,

B Es B Es

na ta - ne - ček na ko - pe - ček, to - či - li se v krou - žku.

2. Tančili, rejčili,
až to nebem hřmělo,
[: setmělo se, blýskalo se,
potom zapršelo. :]

Obrázek 3 Bouřka⁸¹

⁸¹ LIŠKOVÁ, Marie. *DO – RE – MI: Zpěvník pro předškoláčky*. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2015. ISBN 978 – 80 -7235-554-9.

Pohyb⁸²:

Děti stojí čelem k sobě v řadách. V mateřské škole lze děti rozdělit na dvě skupiny (1. skupina chlapci, 2. skupina dívky). Dívky představují bouřku a chlapci mrak.

1. Sloka

Vzal si mrak černý frak, - ruce v bok, úkrok doleva a přísun, úkrok doprava a přísun.

Pozval paní bouřku – děti se chytí za obě ruce a zvednou je nahoru a poté dolů.

na taneček na kopeček, - děti se společně zatočí na jednu stranu (doprava)

točili se v kroužku, - děti se společně zatočí na druhou stranu (doleva)

2. Sloka

Tančili, rejčili, - Stejný pohyb jako u první sloky.

Až to nebem hřmělo, - Děti se zastaví a na místě dupou.

Setmělo se, blýskalo se, - podřep na slova setmělo se, vztyk a vzpažení rukou na slova blýskalo se.

Potom zapršelo, - třepetavými pohyby prstů napodobujeme padání dešťových kapek.

Mezipředmětové přesahy:**Pohybová výchova:****Hra na hrom a blesk⁸³:**

Vlastní postup: Děti sedí v kruhu na zemi. Jedno dítě bude představovat blesk a druhé dítě hrom. Pokud se blesk dotkne hromu, nastává honička okolo kruhu. Pokud si hrom sedne, tak blesk má povinnost vybrat si další dítě, které bude

⁸² LIŠKOVÁ, Marie. *DO – RE – MI: Zpěvník pro předškoláčky*. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2015. ISBN 978 – 80 -7235-554-9.

⁸³ Výtvarná výchova [online]. ©2014. [cit. 2019 -1 – 23]. Dostupné z <http://vytvarena-vychova.cz/pocasi/>.

hromem. Učitel po dvou kolech blesk vymění.

Smyslová výchova:

Hra ŘACH⁸⁴:

Vlastní postup: Děti sedí v kroužku. Učitelka nahlas řekne slovo ŘACH. Děti po pravé ruce učitelky opakují toto slovo, ale už s menší intenzitou. Tak vzniká představa ustupující bouřky.

Jazyková výchova:

Četba pohádky (viz příloha) a práce s ní.

Větrný příběh (Inspirace z přírody, s. 58)⁸⁵

Blížil se konec teplého léta a děti se pomalu chystaly do školy. Ještě se jim nechtělo loučit se s prázdninami, koupáním a sluníčkem. Jenže náhle, kde se vzal, tu se vzal, přihnál se podzimní vítr a hned se začal předvádět. Malé vlnky měnil na velké, ochlazoval vodu, vyháněl lidi z lehátek koupališť. Studenými prsty vystrkával léto. „Jen si běž pryč, teď jsem tady pánem já!“ Proběhl městem, zvířil prach na ulicích, zabouchl otevřená okna i dveře. Přinesl s sebou chlad a nepokoj. Byl všude slyšet, provázel ho pískot větrných píšťalek.

Léto odešlo. Slunce se schovalo za mraky, ochladilo se, a podzimní vítr svištěl krajinou stále rozpustileji. Až jednou se při svém řádění zaposlouchal do řeči lidí. „Jak je ten podzim ošklivý“, říkali lidé. „Protivný, protivný vítr! Přivál jen smutek.“ Vítr se na chvíli ztišil. „Já přece nejsem ošklivý, jsem jenom bouřlivý, trochu divoký a chci, aby o mně všichni věděli. Nechci ale, aby se na mě zlobili. Proč by mě neměli mít rádi? Dokážu všem, že umím být milý a že i podzim může být velmi krásný.“ Vítr se zamyslel a po chvíli se rozběhl znovu po krajině. Od té doby bylo vše jinak. Ráno nejdříve rozfoukal ranní mlhu, aby zesláblé sluníčko mohlo snáze vykouknout a potěšit svými teplými paprsky vše živé. Rozhoupal jablíčka a hrušky na stromech, až se všechny pustily větviček a padly do měkké trávy, kde je lidé mohli jen sesbírat. Prohnal se korunami kaštanů, zatřásl všemi

⁸⁴ Výtvarná výchova [online]. ©2014. [cit. 2019 -1 – 23]. Dostupné z <http://vytvarna-vychova.cz/pocasi/>.

⁸⁵ Tamtéž.

větlemi a větvičkami, až se kašánky uvolnily ze svých pichlavých postýlek. Potěšil tím všechny děti. Proháněl na obloze mraky a vytahoval papírové draky až k nim. Barvil s podzimem listy stromů, načechrával jejich koruny tak, aby jimi mohly dobře procházet paprsky sluníčka a těšit lidi zářivou žlutou, červenou a oranžovou. Rozfoukával listy, zdobil jimi každý kousek trávníku a cestíček. Podzim už nebyl smutný ani protivný. Lidé se zastavovali a obdivovali, co vítr s podzimem dokázal za zázraky. A vítr byl rád. Jen občas popadl někomu čepici z hlavy a poponesl ji o kousek dál. Jen tak malinko, sobě, a taky lidem pro radost, aby se měli čemu smát!

Otázky k pohádce:

Jak vítr pomáhá lidem? Jakou hračkou bychom mu udělali radost, aby si s ní vítr mohl hrát? (větrník).

Výtvarná výchova:

Bouřkový mrak⁸⁶:

Pomůcky: Tvrdý bílý papír A3, šablona mraku z tvrdého papíru, tmavé prstové barvy, modré provázky, žlutá stuha, nůžky a izolepa.

Vlastní postup: Děti si obtáhnou obyčejnou tužkou šablonu mraku, poté ji vystříhnou. Tmavými prstovými barvami mrak vybarví. Poté si nastříhají provázky, které pomocí izolepy připevní na spodní stranu mraku – znázornění deště. Mezi tyto provázky zařadí 3 žluté stuhy, které představují blesk.

---

⁸⁶ Autorova praxe v MŠ

7. Podzim

Náměty písní s tematikou Podzim:

Vyletěl si pyšný drak⁸⁷

VYLETĚL SI PYŠNÝ DRAK

1. Vy-le-těl si pyš-ný drak, vy-le-těl až do ob-lak,

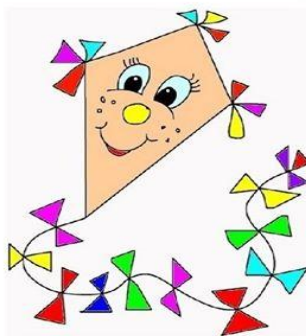
z vy-so-ka se dí-vá na svět, stra-žil by a ne-ví jak,

z vy-so-ka se dí-vá na svět, stra-žil by a ne-ví jak.

2. Rozhlíží se do všech stran,
potom spatří hejno vran,
ale vrány se mu smály,
že je ještě malý pán.

3. Do výše a do dále,
nikde se ho nebáli
a ty zuby papírové -
všichni se mu vysmáli.

⁸⁷ MŠ u tenisu. Mateřská škola Přerov, U tenisu 2. [online]. © 2013. [cit. 2019-3-10]. Dostupné z: <https://ms-utenisu.webnode.cz/news/pisen-vyletel-si-pysny-drak/>.

Podzim – autor: E. Jenčková, J. Dolejšková⁸⁸

PODZIM

*hudba: Eva Jenčková
slova: Jitka Dolejšová*

Mírně

O - blo - ha je še - di - vá jak ko - ží - šek my - šky,
ve - ver - ky si na zi - mu scho - vá - va - jí ši - šky.
Li - stí už je na ze - mi, dě - lá ce - sty zla - té,
po nich po - dzim při - chá - zí: „Tak mě ta - dy má - te!“

Detailed description: The musical score is written in a single system with four staves. The first staff is the vocal line, starting with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The tempo/mood is marked 'Mírně'. Chords are indicated above the staff: Dmi, A, Dmi, A, Dmi. The lyrics are written below the staff. The second staff continues the vocal line with chords C, G, C, G, C. The third staff continues with chords F, C, B, C, F. The fourth staff continues with chords B, Dmi, C, C7, F. The lyrics are written below the staff.

Veverka a veverčák – autor: M. Tetourová⁸⁹

VEVERKA A VEVEŘČÁK

*hudba: melodie písně To je on
slova: Marie Tetourová*

Tanečně

mf *stacc.* Ve - ver - ka či - per - ka sbí - rá sla - dká ja - dér - ka.
No - sí si je do pe - li - šku, o - ři - šky a vel - kou ši - šku.
mf Ve - ver - ka či - per - ka sbí - rá sla - dká ja - dér - ka.

Detailed description: The musical score is written in a single system with three staves. The first staff is the vocal line, starting with a treble clef, a key signature of two sharps (D major), and a 2/4 time signature. The tempo/mood is marked 'Tanečně'. The dynamics are marked 'mf' and 'stacc.'. Chords are indicated above the staff: D, A, D, A, D. The lyrics are written below the staff. The second staff continues the vocal line with chords D, G, D, A, D, G, D, A. The third staff continues with chords D, A, D, A, D. The lyrics are written below the staff.

2. [: Hop a skok, hop a skok, veverčák s ní drží krok. :]
Po hostině lousky, lousky, zálibně si čistí vousky.
Hop a skok, hop a skok, veverčák s ní drží krok.

⁸⁸ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: Podzimní zpívání, 2.díl.* Hradec Králové: TANDEM, 2013. ISBN 978-80-96901-19-0.

⁸⁹ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: Podzim a zvířátka.* Hradec Králové: TANDEM, 2011. ISBN 978-80-86901-11-4.

Zajíc trumpetista - autor: E. Jenčková⁹⁰

ZAJÍC TRUMPETISTA

hudba: Eva Jenčková
slova: dětská lidová poezie

Rázně *stacc.*

Do-stal za-jíc od ma-min-ky ma-lou trum-pe - tu.
Jak ji do-stal, za - čal trou-bit pí-seň tu - hle - tu:
Tram-ta - ra-ta, ta - ta-tá, tram-ta - ra-ta, tram - ta - ra-ta, tá.

2. *Všechny uši zaléhaly, jezevec se bál,
zajíček si na trumpetu stále vyhrával.*
Ref.: *Tramtarata, tatatá, tramtarata, tramtarata, ...*
(Ref.: zpěv silně, dlaně do trychtýřku před ústa)
3. *Ježek na něj šišky házel, liška vrčela,
jak si zajíc poskakoval s trubkou zvesela.*
Ref.: *Tramtarata, tatatá, tramtarata, tramtarata, ...*
(Ref.: zpěv se stisknutým nosem)
4. *Ráno krásnou trubku dostal, troubil stále víc,
až ji přefouk, a tak večer netroubil už nic.*
Ref.: *Tramtarata, tatatá, tramtarata, tramtarata, ...*
(Ref.: zpěv se zakrytými ústy)
5. *Smutný zajíc lesem skákal, neměl trumpetu,
do skoku si jenom zpíval píseň tuhletu:*
Ref.: *Tramtarata, tatatá, tramtarata, tramtarata, ...*
(Ref.: zpěv nebo hra na hřeben či kazu)

⁹⁰ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: Podzim a zvířátka*. Hradec Králové: TANDEM, 2011. ISBN 978-80-86901-11-4.

Maluje sluníčko – autor: J. Lazarová⁹¹

MALUJE SLUNÍČKO

dětský popěvek
slova: Jasna Lazarová

Zvolna

Ma - lu - je slu - ní - čko, čer - ve - né ja - blí - čko,
čer - ve - né, ku - la - té, ja - blí - čko je sla - dké!

Rychleji

Hop, hop, na ja - blí - čko, hop, hop, vy - sko - čím!

Brambory – autor: E. Jenčková, A. Jaroš⁹²

BRAMBORY

mel. úprava: Eva Jenčková
slova: Antonín Jaroš

Tanečně

Bram - bo - ry, bram - bo - ry, to je stra - va na - še,

⁵
ně - kdy jsou jen na lou - pa - čku, jin - dy je z nich ka - še.

2. *Brambory, brambory, to je naše strava,
kdo se hodně napracoval, ten si dvakrát dává.*

⁹¹ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: Podzimní zpívání, 1. díl*. Hradec Králové: TANDEM, 2012. ISBN 978-80-903115-8-X.

⁹² Tamtéž.

Jeřabiny – autor: H. Rytinová⁹³

Jeřabiny

Mírně rychle

Hudba i slova:
Hana Rytinová

Two staves of musical notation in G major, 3/4 time. The first staff has chords G, C, G. The second staff has chords G, C, G, D, G. The lyrics are: Hle-dám, hle - dám je - řa - bi - ny pro své no - vé ko - rá - le. Hle-dám, hle - dám je - řa - bi - ny, ať jsem pě - kná na bá - le.

2. Hledám, hledám šípky, trnky,
uvařím z nich teplý čaj.
Hledám, hledám šípky, trnky,
přijďte, já vám také dám.

Vlaštovičko, leť – autor: O. Rodl, J.V. Sládek⁹⁴

Vlaštovičko, leť

Živě

Hudba: O. Rodl
Slova: Josef Václav Sládek

Three staves of musical notation in E-flat major, 2/4 time. The first staff has chord Es. The second staff has chord B7. The third staff has chords B7, Es, B7, Es. The lyrics are: Vla - što - vi - čko, leť, už je na tě čas, li - stí žlou - tne, po - le - tu - je, po str - ni - štích ví - tr du - je, bu - de br - zy mráz.

⁹³ LIŠKOVÁ, Marie. *DO – RE – MI: Zpěvník pro předškoláčky*. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2015. ISBN 978 – 80 -7235-554-9.

⁹⁴Tamtéž.

Téma:	Práce s písní Listopad, listopad
Druh činnosti:	Hudební činnost – PODZIM
Očekávané výstupy:	Rozvoj hrubé motoriky, koordinace pohybů těla, vnímání rytmu, upevnění správného dýchání, a tvorby tónu.
Obsah činnosti:	Motivace, práce s igelitovým sáčkem, padákem, nácvik písně, nácvik pohybu
Pomůcky:	Igelitový sáček, padák, gumový balonek, hedvábný šátek.
Metodický postup:	
- Motivace	Učitel bude pokládat dětem (žákům) otázky? Co vás děti napadne, když se řekne podzim? (pouštění draka, zima, déšť, vítr, barvy podzimu, opadávání listů ze stromů). S dětmi si dále bude učitel povídat o tom, co je to podzim, co se děje se zvířátky, jaké děti znají hry které jsou spojené s podzimem a jaké zvuky můžeme slyšet v přírodě.
- vlastní postup	Děti si sednou do kruhu na zem do tureckého sedu v ruce mají igelitové sáčky. Učitel navodí představu, že každé z dětí se stalo stromem, který na podzim opadá a nejvíce tehdy, když fouká vítr. Vítr společně se šustěním listů budou představovat igelitové sáčky. Úkolem pedagoga je, korigovat míru šustění igelitových sáčků spojenou s představou padajícího listí a foukání větru. Děti mají zavřené oči – mačkají igelitový sáček nejprve jemně (dvěma prsty) – jemný vánek a poté silným a rychlým třením celými dlaněmi obou stran sáčků proti sobě, které představuje vichřici, nebo také zvuky vydávající listy, když chodíme nebo běháme v nahrabaném listí. Doplňkem této hry k navození podzimního počasí může být také hra na tělo (pleskání, dupání a ťukání o hřbet ruky), jež představuje déšť – padající kapičky, průtrž mračen. Ťukání o hřbet ruky rychlého tempa, které znázorňuje dešťové kapičky narážející na střechu domu. Pleskání o stehna neboli silnější déšť. Střídání plesknutí pravé a levé ruky. Čím je

pohyb rychlejší, tím se zesílí intenzita deště.

Dupání znázorňuje hrom při jarní bouři. Silná intenzita dupnutí doprovázena pleskáním a tukaním o hřbet ruky (viz výše).

V mateřské škole je vhodné použít, jako doplněk motivace četbu pohádky s tematikou Podzim. Doporučena je kniha Pohádkový les.

Nácvik písně Listopad, listopad⁹⁵:

Nácviku písně přechází uvolnění mluvidel a aktivace bránice (Byla jedna babka, prodávala jabka, za dřavý groš, prodala jich koš), volný, netlačený nástup tónu, udržení hlavového tónu (netlačený, volný) – viz kapitola 2.3

Pomůcky: hedvábné šátky dle počtu dětí (žáků) – Znázornění vanoucího větru nebo padajícího listí.

1. Sloka

Listopad, listopad – Hedvábný šátek držíme v pravé ruce a celou paží před tělem děláme velký kruh.

Listeček mi na dlaň spad – pravou rukou vedeme pohyb nataženou rukou od spodní části zad přes hlavu, až k zemi společně s pokrčím těla do dřepu.

Zlatý lístek z javora – Vedeme takový pohyb pravou rukou, jako bychom prali prádlo v potoce – střídání levé a pravé strany.

Zima už jde do dvora – stoupneme si, rozložíme hedvábný šátek a jemně ho pustíme k zemi, jak když padá listí, nebo první sníh.

Ve všech třech slokách je pohyb stejný.

Doprovod písničky hrou na nástroje⁹⁶:

Doprovod písničky na tyto nástroje je vhodný pro žáky střední pedagogické školy, nebo pro starší děti (5-6) let v MŠ.

⁹⁵ Autorka

⁹⁶ Autorka

Hrajeme dle notového zápisu (viz níže)

První notová linka – zpěv

Druhá notová linka – boomwhackers, sopránová zobcová flétna

Třetí notová linka – chromatická zvonkohra

7

Listopad, listopad

Zdlouhá
D A D Hm Fism Em A7

Lis-to-pad, lis-to-pad, lís-te-ček mi na dlaň spad.

D A D Hm G A7 D

Zla-tý lís-tek z ja-vo-ra, zi-ma už jde do dvo - ra.

The musical score consists of two systems. Each system has three staves: a vocal line in treble clef with lyrics, a boomwhackers/soprano flute line in treble clef, and a chromatic chimes line in bass clef. The key signature is D major (two sharps). The first system covers the first two lines of lyrics, and the second system covers the next two lines. The tempo is marked 'Zdlouhá' (slowly).

2. Listopad, listopad, vítr fouká do zahrad,
padá listí z jabloní, zima jede na koni.

3. Listopad, listopad, déšť se snáší na náš sad,
tichý deštěk z oblaků, zima kráčí v soumraku.

4. Listopad, listopad, mlha halí vinohrad,
stříbrem zdobí okolí, zima vchází do polí.

Obrázek 4 Píseň Listopad, listopad⁹⁷

Při tomto tematickém celku lze také využívat mezipředmětových přesahů:

Výtvarná výchova:

Otiskování listů⁹⁸ – dle představy a fantazie dokreslujeme obrázek; tvorba lesních skřítků z listů stromu; tvorba koláže z různých listů; vyrábění zvířátek z kaštanů.

Nauka o přírodě:

Vycházka – sledování změn v přírodě; sběr listů; sběr kaštanů.

Jazyková výchova:

Četba pohádky s tematikou podzimu (Pohádkový les) – vyhledávání znaků charakteristických pro toto roční období, popis zvířat; nácvič básničky.

Listopad⁹⁹

*Listopade, listopade,
už ti mlha světlo krade,
poslední list plachtí k zemi.
Mráz přijíždí se saněmi,
já však chodím raději
k škole vonnou alejí.
Kolikrát se vyspím ještě,
nežli slétnou teplé deště,
zabubnují pro potěchu
paličkami kapek v mechu,*

⁹⁷ Mateřská škola Zvánovice [online]. © 2009. [cit. 2019 – 1 – 26].

Dostupné z: <https://mszvanovice.webnode.cz/news/listopad-2017/>

⁹⁸ Autorova praxe v MŠ

⁹⁹ KRIEBEL, Zdeněk. *Koulej se sluníčko, kutálej*. Praha: Albatros, 1983.

*nežli vzbudím fialku
na proutěnou píšťalku?*

Listopad¹⁰⁰:

*V listopadu listí padá,
hlíně na prokřehlá záda.
Země má to listí ráda.
I ten potok má je rád.
Může přece si s tím listím
na lodičky hrát.*

Občanská výchova:

Pranostiky – vysvětlení jejich obsahu a významu.

- * *Když dlouho listí nepadne, tuhá se zima přikrade.*
- * *Jestliže zajíc na podzim dlouho pelech nehrabe, bude mírná zima, ale začne-li hrabat pelech začátkem podzimu, bude zima tuhá.*
- * *Podzim je vždy příznivý, když sedlák není lenivý.*
- * *Opadá-li list ze stromu záhy, bude pěkný podzimek a mírná zima.*
- * *Když na podzim rostou hodně houby a veverka vyběhají až do polí, bude tuhá zima.*
- * *Zraje-li ovoce, jest podzim nedaleko.*
- * *Je-li na podzim mnoho trnek, bude příští rok velká úroda žita.*
- * *Hřmí-li, když je měsíc na střelci, bude hojná úroda na horách, ale skromná v nížinách.*
- * *Podzim přikáže, ale až jaro ukáže.*

¹⁰⁰ Základní a Mateřská škola Hošťálkovy [online] © 1999. [cit. 2019 – 1 – 29]. Dostupné z: <http://www.malotridka.cz/index.htm>.

--	--

Téma:	Práce s písní Hádaly se houby
Druh činnosti:	Hudební činnost – PODZIM
Očekávané výstupy:	Rozvoj hrubé motoriky, koordinace pohybů těla, rytmické cítění, upevnění správného dýchání, a tvorby tónu, taneční pohyby.
Obsah činnosti:	Motivace - malovaná báseň Deštník, rytmická deklamace písně , vnímání rytmu písně, hlasová cvičení, nácvik tance.
Metodický postup: - Motivace	<p>S dětmi si budeme povídat o tom, zda-li vědí, která činnost je nejvíce spojena pouze s podzimem. Vedeme děti k tomu, aby správně odpověděli (sbírání hub). Jaké máme druh hub? Jaké houby znáte? Které jsou jedovaté a jedlé. Podle čeho poznáme jedovatou houbu? Chodíte s rodiči do lesa na houby? Máte je rády? Kde houby rostou? A v které části lesa je můžeme nalézt. Do čeho se houby sbírají? Které počasí je pro růst hub nejpříznivější?</p> <p>Malovaná báseň Deštník¹⁰¹:</p>
	<div style="text-align: center;"> <p>MALOVANÁ BÁSEŇ DEŠTNÍK</p> <p> Hupky, hupky, skačím chvílku, uděláme malou pilku a malou malou špičku, laky žebra - pomalíčku, dolů velkou huilku ještě, máme DEŠTNÍK - KAM? Do deště! </p> </div>

¹⁰¹ Autorky zásobník básní a říkadel z pedagogické praxe.

<p>- vlastní postup</p>	<p>Nácvik básně Jakub na houbách¹⁰²:</p> <p>Děti stojí v kruhu otočení levým bokem do středu kruhu.</p> <p><i>Jakub hopsá dupy dup, nese košík plný hub.</i></p> <p><i>Šlape si to domů z Hůrky, nese samé muchomůrky.</i></p> <p><i>Ty náš Kubo, uť se z chyb, muchomůrka není hřib!</i></p> <p>Nácvik pohybu k básni¹⁰³:</p> <p><i>Jakub hopsá dupy dup,</i> - poskakujeme ve směru kruhu, tedy doprava.</p> <p><i>nese košík plný hub.</i> – v kruhu poskakujeme dále, ale spojíme obě paže tak, aby představovaly ležící kruh (vrchní články prstů se dotýkají) – představa objetí.</p> <p><i>Šlape si to domů z Hůrky,</i> - v kruhu se zastavíme, dáme ruce v bok, přešlapujeme na místě, dupeme do metra básně.</p> <p><i>nese samé muchomůrky.</i> - dlaně rukou položíme ze strany na temeno hlavy. Napodobujeme pohyb, jako když jsme něco spletli.</p> <p><i>Ty náš Kubo, uť se z chyb,</i> - Ukazováčkem do rytmu básně ukazujeme tytyty.</p> <p><i>muchomůrka není hřib!</i> - Otevřenými dlaněmi otáčíme doprava a doleva. Náznak pohybu nenene.</p> <p>Doplňkem této hry k navození podzimního počasí může být také hra na tělo (pleskání, dupání a ťukání o hřbet ruky) – znázornění deště.</p> <p>Ťukání o hřbet ruky rychlého tempa – Dešťové kapičky narážející na střechu domu.</p>
-------------------------	---

¹⁰² RVP Metodický portál [online]. © 2010. [cit. 2019 – 1 – 28]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/p/9625/O-UKOPNUTE-HOUBE.html/>

¹⁰³ Autorka

Pleskání o stehna – silnější dešť. Střídání plesknutí pravé a levé ruky (čím rychlejší pohyb, tím větší intenzita deště)

Dupání – znázornění hromu při bouři. Silná intenzita dupnutí doprovázena pleskáním a ťukáním o hřbet ruky.

Nácvik písně **Hádaly se houby:**

HÁDALY SE HOUBY

HOUBY

hudba a slova: Marie Kružiková

Tanečně

Há - da - ly se hou - by, há - da - ly se v le - se,
kte - rou z nich si hou - bař v ko - ší - ku o - dne - se.

mezihra (dohra)

9. *1. C* *2. C*

2. *A už kráčí lesem
houbař kudrnatý,
nevzal ani jednu,
byly jedovatý.*

Obrázek 5 Houby¹⁰⁴

Dva soustředěné kruhy o stejném počtu dětí, které stojí v obou kruzích čelem ke středu. Stejnými počty dětí v obou kruzích se vytvoří dvojice pro tanec.

¹⁰⁴ JENČKOVÁ, Eva. Hudba v současné škole: Podzimní zpívání, 2.díl. Hradec Králové: TANDEM, 2013. ISBN 978-80-96901-19-0.

Kruh č. 1 – malý kruh uvnitř velkého.

Kruh č. 2 – velký kruh okolo malého.

Tanec Mazurka¹⁰⁵:

1. sloka

Hádaly se houby, - dvakrát úkrok s přísunem doprava.

Hádaly se v lese. – dvakrát úkrok s přísunem doleva.

Kterou z nich si houbař, - podívání se na spolutanečnicka okénkem doleva.

V košíku odnese. - podívání se na spolutanečnicka okénkem doprava a výměna pozic.

R:

Muchomůrka, hlíva, - ruce v bok, úkrok s přísunem (kruh č. 1 doprava; kruh č. 2 doleva)

Křemenáč, žampion, - naopak (změna směru)

Muchomůrka, hlíva, - ruce v bok, otočení se doprava a doleva a pohupování se v kolenou.

Křemenáč, satan. - ruce v bok, otočíme se na místě a na slovo satan 2 dupneme.

2. Sloka

Ve druhé sloce platí stejný pohyb jako ve sloce první.

Při zpěvu refrénu lze respektovat notový zápis (viz notová příloha) beze slov, tedy tento refrén vnímáme pouze instrumentálně. Tento refrén však může být také zpíváný. Jako slova refrénu můžeme využít názvy hub (viz výše).

---

¹⁰⁵ Autorka

Pohybová hra k písni¹⁰⁶:

Pomůcky: obruče, které znázorňují mech

Vlastní postup: Učitel zpívá písničku Hádaly se houby. Obručí je o jednu méně, než je celkový počet dětí. Jedná se o obměnu hry Škatulata. Děti chodí po místnosti. V okamžiku, kdy učitelka přestane zpívat, úkolem hub (dětí) je najít si své místo v mechu pro svůj růst. Dítě, na které nezbyl mech (obruč) zpívá písničku s učitelem. Každé kolo je o jednu obruč méně.

Při tomto tematickém celku lze také využívat mezipředmětových přesahů:**Výtvarná výchova:**

Vytrhávací houba¹⁰⁷:

Pomůcky: šablona, barevné papíry, tvrdý bílý papír, lepidlo

Vlastní postup: Nejprve si obkreslíme šablonu na bílý tvrdý papír. Poté barevné papíry natrháme na malé kousky, které nalepíme na obkreslenou houbu a tím ji dozdobíme.

Nauka o přírodě:

Sběr a poznávání hub v lese, popřípadě poznávání obrázků jedlých a jedovatých hub.

Literární výchova¹⁰⁸:

Hra: Co máme v košíku (rytmická deklamace)

Vlastní postup: Nejprve se ptáme dětí, jaké znají houby. Názvy hub se snažíme vytleskat podle počtu slabik. Nejprve je vytleská učitel s a poté on společně s dětmi. Tleskání je doprovázeno deklamací slov. Poté paní učitelka vytleská jméno houby

¹⁰⁶ RVP Metodický portál [online]. © 2010. [cit. 2019 – 1 – 28]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/p/9625/O-UKOPNUTE-HOUBE.html/>.

¹⁰⁷ Autorova praxe v MŠ.

¹⁰⁸ RVP Metodický portál [online]. © 2010. [cit. 2019 – 1 – 28]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/p/9625/O-UKOPNUTE-HOUBE.html/>.

a děti rozeznávají, co by to mohlo být za houbu, dle počtu tlesknutí.

Příklady hub: křemenáč, hřib, muchomůrka, klouzek, satan.

Pohybová výchova¹⁰⁹:

Hra na houbaře:

Pomůcky: houbařský košík

Vlastní postup: Děti sedí v kruhu na zemi, každé dítě představuje jeden druh houby.

Dítě, které stojí vně kruhu, představuje houbaře, obchází okolo kruhu a říká:

Hledám houby, co mám rád,

do košíku chci je dát.

Poté vyvolá jméno některé houby a dítě, které tento druh představuje se ozve vytleskáním a deklamací názvu houby, jejíž jméno nese a poté toto dítě chodí společně s houbařem.

---

¹⁰⁹ RVP Metodický portál [online]. © 2010. [cit. 2019 – 1 – 28].

Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/p/9625/O-UKOPNUTE-HOUBE.html/>.

8. Zima

Náměty písní s tematikou Zima:

Mráz a sníh – autor: B. Viskupová¹¹⁰

 Mráz a sníh

Krokem - zpěvně B. Viskupová

1. Mráz, mráz, mráz, le - ti ko - lem nás,
2. Snih, snih, snih, je - dem na sa - ních,
Mráz, mráz, mráz, ma - lu - je o - braz,
Snih, snih, snih, všu - de ko - lem smích.
Za - mr - zly lou - ži - čky, ze - bou nás no - ži - čky,
Ze strá - ně, z ko - pe - čka, je - dou na - še děc - ka,
mráz, mráz, mráz, le - ti ko - lem nás,
snih, snih, snih, je - dem na sa - ních.

Malé vločky – autor: M. Kružíková¹¹¹

MALÉ VLOČKY Marie Kružíková

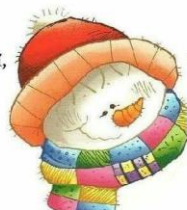
C G A F G C
1. Vel - mi jem - ně, po - ta - jí, ma - lé vloč -
G A F
-ky pa - da - jí. Co nám to u - dě - la -
G F G C G C
-ly? Chod - ní - ky po - sy - pa - ly.

2. Vločky jsou větší, větší,

blíží se nebezpečí.

Blíží se do ulice

sněhová metelice.

3. Sněhu veliká hora

najednou spadla shora.

Po usilovné práci

jsou z hory sněhuláci.

¹¹⁰ Mateřská škola Palackého: F. Palackého1241 Nový Bydžov [online]. © 2015 [cit. 2019-3-12].

Dostupné z <https://www.ms-palackeho.cz/wp-content/uploads/2018/01/projekty-modra-pani-zima-kraluje.pdf>.

¹¹¹ Pinterest.com [online]. [cit. 2019-3-12].

Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/724516658777992805/?lp=true>

Bude zima, bude mráz: moravská lidová¹¹²

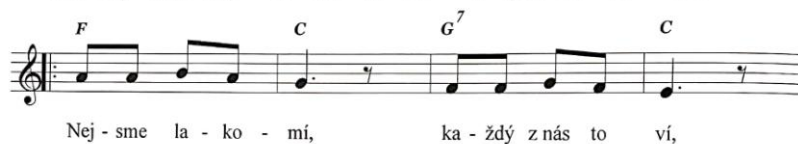

4. Až přestane, vyletím, širý svět rozveselím.
půjde milá na trávu, zazpívám jí nad hlavú.

Kdo to ťuká na okénko – autor: J. Horáčková¹¹³

Kdo to ťuká na okénko?

Hudba i slova:
Jaroslava Horáčková

2. Od snídaně doma máme
plno drobečků,
na okno je vysypáme,
počkej, vrabečku.
Nejsme lakomí,
každý z nás to ví,
že když právě zima vládne,
ptáci hladoví.

¹¹² Lubomír Šára: *Malotřídni škola – přípravy na vyučování* [online]. © 2010-2012. [cit. 2019-3-15]. Dostupné z <http://malotridka.wz.cz/18-hudebni-vychova/zima/>.

¹¹³ LIŠKOVÁ, Marie. *DO – RE – MI: Zpěvník pro předškoláčky*. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2015. ISBN 978 – 80 -7235-554-9.

Rampouch – autor: J. Šíhal, J. Vodňanský¹¹⁴

RAMPOUCH

J. Šíhal / Jan Vodňanský

1. Ram-pouch sem, ram-pouch tam, cin-ká a já po-slou-chám. Ram-pouch sem, ram-pouch tam
Cin-ká-ní ram-pou-ší zněl-ku na mě vyz-kou-ší, ram-pouch sem, ram-pouch tam

a já po-slou-chám. Tam, kde kvet-ly bla-tou-chy, tam teď ros-tou ram-pou-chy,
a-ni ne-du-tám.

Mráz dal vo-du do le-du, zpí-vá-me si ko-le-du.

2. Rampouch sem, rampouch tam
cinká a já poslouchám
rampouch sem, rampouch tam
ani nedutám.

Rampouch sed, na rampouch,
cink a už by do nás bouch.
Rampouch sem, rampouch tam
a já utíkám.

Písnička pro čerta – autor: J. Horáčková¹¹⁵

PÍSNÍČKA PRO ČERTA hudba a slova: Jaroslava Horáčková

Vesele

Mi-ku-lá-ši, Mi-ku-lá-ši, kdo to ta-dy dě-ti stra-ší,
kdo tu řin-čí ře-tě-zem a proč s te-bou při-šel sem?
Ro-ha-tý, ro-ha-tý, s ko-ži-chem až na pa-ty,
ro-ha-tý, ro-ha-tý, čer-ný, střa-pa-tý.

1. Mikuláši, Mikuláši,
kdo to tady děti straší?
Kdo tu řinčí řetězem
a proč s tebou přišel sem?

2. Kdo jsi, teď už všichni víme,
my se, čerte, nebojíme,
nemáš-li co na práci,
můžeš dělat legraci.

Ref.: Rohatý, rohatý,
kožich má až na paty.
Rohatý, rohatý,
černý, střapatý.

3. Chceš-li ale děti lekat,
nebudeme děle čekat,
pošleme tě nazpátek
do veselých pohádek.

¹¹⁴ Výtvarná výchova [online]. © 2014. [cit. 2019-3-13]. Dostupné z <http://vytvarena-vychova.cz/rampouch/>.

¹¹⁵ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole. Hudební žerty s Mikulášem a čerty, 1. Díl*. Hradec Králové: TANDEM, 2009. ISBN 80-903115-0-4.

Čertík Bertík – autor: F. Gause¹¹⁶

ČERTÍK BERTÍK

hudba: František Gause
na slova dětské poezie

Musical score for 'Čertík Bertík' in 2/4 time, key of B-flat major. The score consists of four staves of music with lyrics underneath. Chords are indicated above the notes.

Vesele F B B C7 F
Čer-tí-ku, Ber-tí-ku, co to ne-seš v py-tlí-ku?
5 Čer-tí-ku, Ber-tí-ku, co to v py-tlí máš?
9 Je to myš, čer-ná myš, snad se, ho-chu, ne-bo-jíš?
13 Čer-tí-ku, Ber-tí-ku, pojd' jen ke mně blíž!

Travička přes zimu spí – autor: H. Šteidlová¹¹⁷

Hudba i slova:
Hana Šteidlová

Musical score for 'Travička přes zimu spí' in 3/4 time, key of C major. The score consists of three staves of music with lyrics underneath. Chords are indicated above the notes.

C C
Tra-vi-čka přes zi-mu spí, ni-kdo ji ne-pro-bu-dí.
C F G C Ami
Slu-ní-čko ne-hře-je, ky-tičkám zi-ma je,
Dmi G C 1. C7 2. C
vše-chny už dá-vno zva-dly. dly.

2. I stromy přes zimu spí,
nikdo je neprobudí,
[: země je studená, sněhová peřina
přikryla spadlé listí. :]

3. Až slunce začne nám hřát,
rozkvete celičkový sad,
[: travička, kytičky, brouci a včeličky
budou se na slunci hřát. :]

¹¹⁶ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole. Hudební žerty s Mikulášem a čerty, 1. Díl*. Hradec Králové: TANDEM, 2009. ISBN 80-903115-0-4.

¹¹⁷ LIŠKOVÁ, Marie. *DO – RE – MI: Zpěvník pro předškoláčky*. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2015. ISBN 978 – 80 -7235-554-9.

Téma:	Práce s písní Dva mrazíci uličníci
Druh činnosti:	Hudební činnost - ZIMA
Očekávané výstupy:	Rozvoj hrubé motoriky, koordinace pohybů těla, vnímání rytmu
Obsah činnosti:	Motivace, nácvik písně Dva mrazíci uličníci, práce s textem, nácvik říkadla, hra na tělo, nácvik tance
Metodický postup:	<p>Nácvik básničky o vločkách s doprovodem pohybu:</p> <p>Báseň¹¹⁸:</p> <p><i>Čára k čáře, křížem</i></p> <p><i>Vločky snášejí se na zem.</i></p> <p><i>Jedna vločka, druhá vločka,</i></p> <p><i>Pozdraví se, mrknou očka.</i></p> <p><i>Hustě sněží, chumelí se,</i></p> <p><i>Vločky v slunci zatřpytí se.</i></p> <p><i>Hali, bali, habali,</i></p> <p><i>Do koule se schovali.</i></p> <p>Nácvik pohybu¹¹⁹:</p> <p><i>Čára k čáře</i> - ukazováčky dáme jednotlivě před tělo.</p> <p><i>Křížem krážem</i> - ukazováčky před tělem překřížíme do písmene x.</p> <p><i>Vločky snášejí se na zem</i> – s překříženými ukazováčky děláme houpavými</p>

¹¹⁸ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole. Rytmus zimy. 1. Díl.* Hradec Králové: TANDEM, 2008. 1. Vydání. ISBN 80-86901-02-5.

¹¹⁹ Tamtéž

pohyby doprava a doleva, jako když z oblohy padá vločka (do rytmu básničky).

Jedna vločka, druhá vločka - Ukazováčky dáme jednotlivě před tělo.

Pozdraví se, mrknou očka – Ukazováčky překřížíme do písmene x, ohneme ukazováčky (2x).

Hustě sněží - třeme dlaně o sebe, jako když si zahříváme ruce.

Chumelí se – třepetavými pohyby prstů směrem dolů napodobujeme chumelení.

Vločky v slunci zatřpytí se – Otáčivými pohyby protáčíme dlaně zprava doleva.

Hali, bali, habali – Do rytmu se dotýkáme ostatními prsty palce – tam a zpět

Do koule se schovali – Schováme prsty do dlaně a kroužíme směrem doprava

Nácvik písně Dva mrazíci uličníci:

Samotnému nácviku písně předchází procvičení bránice (s,š,f), artikulace a uvolnění mluvidel (Toto zebe, toto zebe; mráz, mráz), poté krátké rozezpívání (viz kapitola 2.1)

Píseň Dovádění s mrazíky:

Dovádění s mrazíky

1. Dva mra-ží-ci u - li - ční-ci pod střechou si hrá - li hou - pa - li se na rampouchu
2. Na o - kýn - ko na - kre - sí - li les a ta - ky vrá - nu ma - lo - va - li za - po - mě - li
3. Jedna hvězda u - tka - la jim ze svě - tyl - ka ma - šli dva mrazíci u - li - ční - ci

všemu se jen smáli trala - li trala - li všemu se jen smáli
že les ne - má bránu, trala - li trala - li že les nemá bránu.
ce - stu za - se na šli, trala - li trala - li ce - stu za - se na šli

Obrázek 6 Píseň Dovádění s mrazíky¹²⁰

Pohyb¹²¹:

2. sloka

Dva mrazíci uličníci pod střechou si hráli – Dvě děti (žáci) stojí naproti sobě, drží se za obě ruce a otáčí se dokola.

Houpali se na rampouchu všemu se jen smáli - Žáci se zastaví, drží se za ruce, pohupují se v kolenou, rukama naznačují pohyb houpačky.

Tralali, tralala – Dítě tleskne nejprve samo oběma rukama, poté tleskne jednou rukou s kamarádem, který stojí naproti do kříže.

všemu se jen smáli – Dáme ruce v bok, točíme se do rytmu na místě

¹²⁰ Pinterest.com. [online]. [cit. 2019–2–2] Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/306948530835162252/?lp=true>

¹²¹ Autorova pedagogická praxe na SPgŠ.

3. sloka

Na okýnko nakreslili – jednou rukou před tělem malujeme pomyslným štětcem vlnovku.

les a taky vránu – zůstaneme stát ve zpevněném postoji, ruce u těla (les), děláme rukama pohyb, jako bychom měli křídla (vrána)

Malovali, zapomněli, že les nemá bránu – držíme se oběma rukama za hlavu, jako bychom na něco zapomněli a na slovo bránu se chytíme s druhým dítětem ve dvojici za ruce a nad hlavou jimi utvoříme pomyslnou bránu.

Tralali, tralala, - Dítě tleskne nejprve samo oběma rukama, poté tleskne jednou rukou s kamarádem, který stojí naproti do kříže.

všemu se jen smáli – Dáme ruce v bok, točíme se do rytmu na místě.

4. Sloka

Jedna hvězda utkala jim ze světýlka mašli – Před tělem ukazujeme do rytmu jednou rukou tak, jako bychom rozpočítávali.

Dva mrazíci uličníci cestu zase našli – Chytíme se s kamarádem za ruku a kývavými pohyby vpřed a vzad napodobujeme pohyb houpačky.

Tralali, tralala, – Dítě tleskne nejprve samo oběma rukama, poté tleskne jednou rukou s kamarádem, který stojí naproti do kříže.

cestu zase našli – Dáme ruce v bok, točíme se do rytmu na místě a na poslední slabiku výrazně dupneme.

Pro děti v mateřské školce lze ve všech slokách zachovat pouze pohyb popsany v první sloce.

Doprovod písně hrou na tělo¹²²:

Rytmus: tleskání dvěma prsty o hřbet ruky, dva prsty o dlaň

Metrum: pleskání o stehna, střídání dupání a tleskání

Takt: dupání střídavě pravou a levou nohou

Třídu lze rozdělit na dvě poloviny, kdy všichni žáci budou zpívat, ale polovina žáků bude doprovázet ostatní hrou na tělo, nebo na nástroje Orffova instrumentáře a druhá polovina bude tancovat. Skupiny se po prvním provedení prostřídají.

---

¹²² Autorova praxe na SPgŠ.

Téma:	Práce s písni UŽ Martin na bílém koni
Druh činnosti:	Hudební činnost
Očekávané výstupy:	Rozvoj jemné a hrubé motoriky, koordinace pohybů těla s rytmem písně, dodržování zásad hlasové hygieny, práce v kolektivu.
Obsah činnosti:	Motivace, nácvik písně UŽ Martin na bílém koni, práce s textem, malovaná básnička, nácvik tance k písni.
Pomůcky	Kůň z násady od koštěte, zvoneček
Metodický postup:	
- Motivace	Děti, jak poznáme, že přišla zima? Který den podle pranostiky k nám přichází zima? Víte, co je to pranostika? Která se váže k příchodu zimy? Proč je to zrovna v tento den?
- vlastní postup	Víte tedy, kdo má v tento den svátek? Proč se tedy říká, že k nám přijel Martin na bílém koni, když žádného Martina ani koně nemůžeme vidět?
- závěr činnosti	Znáte ještě nějaké jiné pranostiky? Když napadne sníh, jaké zimní radovánky máte rády? (bobování, sáňkování, stavění sněhuláka) Abychom k nám přivolali svatého Martina, zazpíváme si o něm a tedy i o příchodu zimy písničku. A když už k nám zima přijde, tak se naučíme písničku a malovanou básničku o sněhulákovi. Než začneme¹²³: <i>„Víte, co je pranostika? Je to lidová průpověďka o počasí, nebo o přírodních jevech. Vychází z dlouhodobé lidské zkušenosti, z pozorování přírody během všech ročních období, uvádí je ve spojení s významnými svátky, ponějvíce se svátky svatých. Pranostika připomíná charakteristické jevy v životě a přírodě dává lidem moudrá doporučení.“</i> Zvukomalebný doprovod k zimní pranostice¹²⁴: Svatý Martin přijíždí na bílém koni. Příkladem je zvukomalba koně: dusot koňských kopyt – pohyb jazykem o vrchní patro

¹²³ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole. Rytmy zimy. 1. Díl.* Hradec Králové: TANDEM, 2008. 1. Vydání. ISBN 80-86901-02-5.

¹²⁴ Tamtéž.

dásně, třepot s rolničkami, úder pěstmi do hrudníku (lehce samozřejmě).

Zvukomalbou sněhu může být improvizace v pentatonické řadě na zvonkohře.

Nácvik písně Už Martin na bílém koni:

Samotnému nácviku písně předchází procvičení bránice (s,š,f), artikulace a uvolnění mluvidel (Toto zebe, toto zebe; mráz, mráz), poté krátké rozezpívání (viz kapitola 2.1)

Už Martin na bílém koni

Už Ma-rtin na bí-lém ko-ni, už za-se při-jí-ždí
k nám, ve-se-le po-dkŭ-vky zvo-ní, je-de k nám
zas bí-lý pán. Po sí-lá ho sva-tý Pe-tr,
ať zi-mu o-hlá-sí včas, ze skří-ně vy-tá-hnem
sve-tr, bu-de se nám ho-dit zas.

2. Máme teď jediné přání,
ať brzy napadá sníh,
ať na bobech a na saních
řádit můžem na kopcích.
Ať honem andílci v nebi
roztrhají peřinu,
nechceme déle už čekat,
těšíme se na zimu.

Obrázek 7 – Píseň Už Martin na bílém koni¹²⁵

¹²⁵ LIŠKOVÁ, Marie. *DO – RE – MI: Zpěvník pro předškoláčky*. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2015. ISBN 978 – 80 -7235-554-9.

Tanec¹²⁶:

Výchozí postavení:

Děti stojí v kruhu, drží se za ruce. Jedno dítě představuje Martina na bílém koni tím, že má mezi nohama vyrobeného bílého koně z kartonu a násady na koště. Toto dítě stojí uvnitř kruhu utvořený dětmi.

1. sloka

Už Martin na bílém koni,

Už zase přijíždí k nám

Vesele podkůvky zvoní,

Jede k nám zas bílý pán. - děti se drží v kruhu za ruce, a jdou jedním houpavým krokem vpřed a jedním vzad (váha je nejprve na pravé noze a poté na noze levé.

Posílá ho svatý Petr, - ruce v bok, 4 úkroky s přísunem doprava

Ať zimu ohlásí včas, - ruce stále v bok, 4 úkroky s přísunem doleva.

Ze skříně vytáhnem svetr, - ruce v bok, otočíme se doprava na místě

Bude se nám hodit zas- ruce v bok otočíme se doleva na místě.

Dítě, které představuje Martina na bílém koni zpívá písničku s ostatními dětmi, ale pohybuje se v kruhu klopýtavým pohybem koně. A dotykem jazykem o horní dásně dělá zvuky dusajících kopyt (metrum písničky 4/4 takt).

2. Sloka

Pohyb zůstává stejný, jako v první sloce. Jedno dítě z vnějšího kruhu se odpojí a postaví se doprostřed kruhu. Sloka se odlišuje pouze tím, že do prázdných taktů zacinká na zvoneček. Celou píseň zpívá s ostatními dětmi.

---

¹²⁶ Autorka

Hádanky:

Přišel k nám host¹²⁷:

Přišel k nám host,

Spravil nám most,

Bez sekery bez dláta,

Je pevný dost.

Co je to?

(Mráz)

Stojí bílý panáček¹²⁸:

Stojí bílý panáček,

Má na hlavě plecháček.

Místo očí uhlíky,

Na kabátku knoflíky.

Stojí, stojí bos.

Z mrkvičky má nos.

Kdo je to?

(Sněhulák)

¹²⁷ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole. Rytmy zimy. 1. Díl.* Hradec Králové: TANDEM, 2008. 1. Vydání. ISBN 80-86901-02-5.

¹²⁸ Tamtéž .

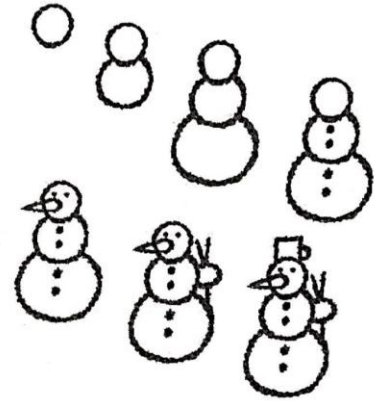
Malovaná báseň Sněhulák:

SNĚHULÁK

*Jedna koule maličká,
druhá trochu větší,
třetí koule veliká
na sebe se věší.*

*Napícháme uhlíky
jako velké knoflíky,
oči, pusy – z mrkve nos,
větší, nežli nosí kos.*

*Velkou metlu do ruky
na holky i na kluky;
a na hlavu plecháček:
Je tu sněhuláček!*

František Synek

Obrázek 8 – Malovaná báseň Sněhulák¹²⁹

Báseň Listopad a prosinec¹³⁰:

V listopadu přijmi radu:

Schovej uši, nos i bradu.

Když v prosinci mrzne, sněží,

Úrodný rok na to běží.

Pohybové provedení¹³¹:

V listopadu – dva kroky vpřed (metrum)

Přijmi radu: - duté plesnutí pravou dlaní do nastavené levé dlaně (metrum)

Schovej uši, - levá dlaň přikryje levé ucho na slovo schovej, pravá dlaň zakryje levé

¹²⁹ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole. Rytmy zimy. 1. Díl.* Hradec Králové: TANDEM, 2008. 1. Vydání. ISBN 80-86901-02-5.

¹³⁰ Tamtéž.

¹³¹ Tamtéž.

ucho na slovo uši)

Nos i bradu – Ukazováček levé ruky se dotkne špičky nosu a poté brady.

Když v prosinci – střídavé pleskání osminového rytmu do stehen

Mrzne,– tření dlaněmi o sebe

Sněží- Třepetavé pohyby prstů směrem dolů, jako když chumelí

Úrodný rok - duté plesknutí pravou dlaní do nastavené levé dlaně (metrum)

Na to běží. – dvě dupnutí střídavě pravou a levou nohou (rytmus).

Báseň Sněhulák¹³²:

Jedna koule veliká,

Druhá menší kulička,

A ta třetí nejmenší,

Bude hlavička.

Je to tak, je to tak,

Už to bude sněhulák,

Je to tak, je to tak,

Bude sněhulák.

Na hlavičce kastrůlek

Pod něj bystrá očička,

Na ozdobu knoflíčky,

Ještě mrkvička,

¹³² Mateřská škola Rudíkov: Duhový svět dětí [online] ©2010. [cit. 2019-2-6]. Dostupné z: <http://www.msrudikov.cz/basnicky-pisnicky-slunicka/>

Je to tak, je to tak,

Už to bude sněhulák,

Je to tak, je to tak,

Bude sněhulák.

Pohybové ztvárnění básně Sněhulák¹³³:

Jedna koule veliká, - Paže jsou vedle těla, konečky prstů směřují k zemi, znázorňujeme velkou kouli. Střídavě dupeme pravou a levou nohou (metrum) – postoj panáka.

Druhá menší kulička, - Ruce držíme kolmo k tělu. Znázorňujeme menší kouli.

A ta třetí nejmenší, - v dlaních tvarujeme pomyslnou malou sněhovou kouli - překládáním dlaně pravé a levé ruky

Bude hlavička. – konečky prstů děti přiloží z boku hlavy k čelu. Hlavou děláme pohyby doprava a doleva.

Je to tak, je to tak, - děti 3x tlesknou od těla na pravou stranu a 3x nalevo.

Už to bude – 4x pleskneme o stehna

sněhulák, - 3x střídavě dupnou oběma nohama.

Je to tak, je to tak, - 3x děti tlesknou od těla na pravou stranu a 3x na stranu levou

Bude – 2x pleskneme o stehna

sněhulák. - 3x střídavě dupnou oběma nohama.

Na hlavičce kastrůlek – *Obě ruce ukazují z boku na hlavu*

Pod něj bystrá očička, - *střídavě ukazují nejprve na pravé oko a poté na levé.*

Na ozdobu knoflíčky, - *střídavě pokládají ukazováčky na břicho, jako by ukazovali na knoflíky*

¹³³ Autorova praxe na SPgŠ.

Ještě mrkvička, - ukazováček přiloží na špičku nosu

Je to tak, je to tak, - 3x děti tlesknou od těla na pravou stranu a 3x na stranu levou

Už to bude - 4x pleskneme o stehna

sněhulák, - 3x střídavě dupnou oběma nohama.

Je to tak, je to tak, - 3x děti tlesknou od těla na pravou stranu a 3x na stranu levou

Bude – 2x pleskneme o stehna

Sněhulák.. - 3x střídavě dupnou oběma nohama.

Mezipředmětové přesahy:

Výtvarná výchova:

Kresba sv. Martina¹³⁴

Pomůcky: bílý tvrdý papír velikosti A3, šablona koně, lepidlo, obyčejná tužka, vodové barvy, pastelky

Vlastní postup: Děti si nejprve obkreslí šablonu koně na papír velikosti A3, poté koni domalují hřívu, oči, ocas a sedlo. Poté na sedlo dle své fantazie namalují sv. Martina. Pozadí obrázku dotvoří děti vodovými barvami.

Bílý kůň¹³⁵

Pomůcky: šablona hlavy koně, novinový papír, nůžky, bílý měkký papír, pastelky.

Vlastní postup: Děti si nejprve obkreslí na bílý papír A3 šablonu hlavy koně. Poté koně vyplní natrhaným bílým papírem pomocí lepidla. Poté místo hřívky poskládají proužky novinového papíru, které na hranu hřívky přilepí lepidlem. Pozadí obrázku děti domalují pastelkami, stejně tak, jako obličej koně.

¹³⁴ Autorova praxe

¹³⁵ Tamtéž.

Literární výchova:

Četba a vysvětlení jednotlivých pranostik.

Básnička Na sv. Martina¹³⁶:

Na svatého Martina,

Kouřilo se z komína.

Za komínem meluzína,

kvílí, skučí – přijde zima.

Pak se nebe zamračilo,

náhle bylo všude bílo.

Svatý Martin na svém koni,

bílé mraky nebem honí.

---

¹³⁶Školka Rybička [online]. [cit. 2019-3-1].Dostupné z: <https://www.skolkarybicka.cz/storage/files/87/Podzim-Svatomartinska-doba.pdf>

Závěr

Tato diplomová práce zpracovává téma „*Využití tématu roční období při výuce hudební výchovy na středních pedagogických školách*“. Cílem práce bylo zejména vytvoření zásobníku písní, básní a říkadel se zřetelem na roční období pro studenty pedagogických škol, jakožto i budoucím učitelům škol mateřských. Dílčím cílem práce bylo také seznámení se se specifiky výuky hudební výchovy na středních pedagogických školách a její zakotvení v kurikulárních dokumentech.

První kapitola tedy pojednávala o umístění hudební výchovy v kurikulárních dokumentech přesněji v Rámcovém vzdělávacím programu pro obor vzdělání Předškolní a mimoškolní pedagogika a pro obor Pedagogické lyceum na státní úrovni a Školními vzdělávacími programy na úrovni školní. Druhá kapitola se věnuje bližší specifikaci obsahu a struktury jednotlivých předmětů hudební výchovy na těchto školách - Hudební výchova s metodikou; Hra na hudební nástroj; Pěvecká praktika a Sborový zpěv. V následující třetí kapitole nalezneme hudebně výchovné činnosti, tedy činnosti pěvecké, instrumentální, poslechové a hudebně – pohybové se zvláštním zřetelem na jednotlivá roční období. Ostatní kapitoly diplomové práce se zabývají již konkrétními přípravami, které jsem si během své praxe v mateřských školách v rámci studia na Střední pedagogické škole v Litomyšli a při výuce hudební výchovy na této škole mohla ověřit. Tyto kapitoly obsahují již konkrétní přípravy práce s dětskými písněmi, básněmi a říkadly vhodná pro události, které vystihují daná roční období.

Díky studiu na Střední pedagogické škole v Litomyšli se mi otevřel nový obzor mé představivosti a kreativity v rámci hudebních činností. Předměty hudební výchovy se na této škole neučí pouze v rámci frontální výuky, ale využívají se zde aktivizační prvky. Tímto jsem se nechala inspirovat do své budoucí praxe.

Jak již bylo výše zmíněno, žáci této školy se často stylizují do role dítěte a nepřímo tedy přebírají výukový styl pedagoga včetně motivace. To vede žáky k vlastní kreativitě a nebojácnosti. V hodinách hudební výchovy se snažím o aktivní zapojení žáků do jednotlivých činností a probuzení jejich fantazie, tvořivosti a aktivity. Příkladem toho mohou být hodiny hudební výchovy ve vyšších ročnících. Každý žák této školy vede jednu vyučovací hodinu na zadané téma, které předchází příprava hudební činnosti na práci s dětskou písní včetně motivace. Žák má možnost ověřit si svůj postup při hudebně - výchovných činnostech v praxi

na svých spolužácích a poté jej aplikovat v pedagogické praxi v rámci studia. Zde je samozřejmě nenahraditelná zpětná vazba nejen ze strany pedagoga, ale také od spolužáků. To žákovi umožní případně změnit svůj postup při uskutečňování hudební činnosti.

Z mé praxe smím potvrdit, že výše uvedené přípravy na práci s dětskou písní v rámci ročních dob jsem si vyzkoušela a tyto poznatky jsem předala svým žákům, kteří je využívají ve své pedagogické praxi.

Resumé

Autorka předkládá studii na téma *Využití tématu roční období při výuce hudební výchovy na středních pedagogických školách*. V diplomové práci se nachází specifikace výuky hudební výchovy na těchto školách a její zakotvení v kurikulárních dokumentech. Práce obsahuje také nástin hudebně výchovných činností a jejich praktické využití při výuce hudební výchovy na středních pedagogických školách. Součástí práce je zásobník dětských písní, básní a říkadel se zřetelem na jednotlivá roční období.

Summary

Author is submitting the study on topic - Use the year seasons motives at the educational procedures of the musical art on the high schools of pedagogy. The specification of musical education on that school and their establishing in a curricular documents are there in her diploma work. The study describes an outlines of the musical educational activities and their practical using in the lessons on the high schools of pedagogy. Part of work is a file of children's songs, poems and rhyme which have a connection to the various year seasons.

Seznam literatury:

Internetové odkazy:

1. MŠMT - Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 75-31 – M/01 Předškolní a mimoškolní pedagogika <http://zpd.nuov.cz/RVP>.
2. Školní vzdělávací program SPgŠ Kroměříž – 3. Verze, <http://www.ped-km.cz/wp-content/uploads/svp-spgs-kromeriz.pdf>
3. Vyšší odborná škola a střední pedagogická škola Litomyšl [online] ©2015, poslední revize 2018-11-19. [cit. 2018-12-5]. Dostupné z <https://www.vospsgs.cz/predmety-moduly-patrici-pod-danou-komisi>.
4. Teze k didaktice HV Instrumentální činnosti [online], *Hudební pedagogika*, [cit. 2018 – 12 – 20] Dostupné z <http://files.hudebni-pedagogika.webnode.cz/2000000095d8845e829/instrument%C3%A1ln%C3%ADcinnosti-%20teze.pdf>.
5. Mateřská škola Zvánovice [online] ©2009. [cit. 2019-1-2]. Dostupné z <https://mszvanovice.webnode.cz/news/rocni-obdobi/>.
6. Pinterest.com [online]. [cit. 2019-3-1]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/326722147949706208/?lp=true>
7. Pinterest.com. [online]. [cit. 2019-3-1]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/314477986462573080/?lp=true>.
8. Pinterest.com. [online]. [cit. 2019-3-1]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/558657528753820656/?lp=true>.
9. *Tums – Pedagogické věno* [online]. [cit. 2019-3-2]. Dostupné z: <http://www.pedagogickeveno.cz/priklady-dobre-praxe-v-ms/jaro/dopravni-prostredky-2/>.
10. Pinterest.com. [online]. [cit. 2019-3-1]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/398357529532579412/?lp=true>.
11. Pinterest.com. [online]. [cit. 2019-3-1]. Dostupné z: <https://sk.pinterest.com/pin/156922368244650434/?lp=true>.
12. Pinterest.com [online]. [cit. 2019-1-12]. Dostupné z <https://cz.pinterest.com/pin/496592296393590564/?lp=true>.
13. Předškoláci [online]. © 2007. [cit. 2019 – 1 – 22]. Dostupné z <http://www.predskolaci.cz/category/basnicky-rikanky/letni-basnicky>.

14. Předškoláci [online]. © 2007. [cit. 2019 – 1 – 22]. Dostupné z <http://www.predskolaci.cz/category/basnicky-rikanky/letni-basnicky>.
15. Předškoláci [online]. © 2007. [cit. 2019 – 1 – 22]. Dostupné z: <http://www.predskolaci.cz/beruska-9/17494>.
16. Předškoláci [online]. © 2007. [cit. 2019 – 1 – 22]. Dostupné z <http://www.predskolaci.cz/bourka-3/15518>.
17. Výtvarná výchova [online]. ©2014. [cit. 2019 -1 – 23]. Dostupné z <http://vytvarna-vychova.cz/pocasi/>.
18. Mateřská škola Zvánovice [online]. © 2009. [cit. 2019 – 1 – 26]. Dostupné z: <https://mszvanovice.webnode.cz/news/listopad-2017/>
19. Základní a Mateřská škola Hošťálkovy [online] © 1999. [cit. 2019 – 1 – 29]. Dostupné z: <http://www.malotridka.cz/index.htm>.
20. RVP Metodický portál [online]. © 2010. [cit. 2019 – 1 – 28]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/p/9625/O-UKOPNUTE-HOUBE.html/>
21. *Mateřská škola Palackého: F. Palackého1241 Nový Bydžov* [online]. © 2015 [cit. 2019-3-12]. Dostupné z <https://www.ms-palackeho.cz/wp-content/uploads/2018/01/projekty-modra-pani-zima-kraluje.pdf>.
22. Pinterest.com [online]. [cit. 2019-3-12]. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/724516658777992805/?lp=true>
23. *Lubomír Šára: Malotřídní škola – přípravy na vyučování* [online]. © 2010-2012. [cit. 2019-3-15]. Dostupné z <http://malotridka.wz.cz/18-hudebni-vychova/zima/>.
24. Výtvarná výchova [online]. © 2014. [cit. 2019-3-13]. Dostupné z <http://vytvarna-vychova.cz/rampouch/>.
25. Pinterest.com. [online]. [cit. 2019–2–2]Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/306948530835162252/?lp=true>
26. Mateřská škola Rudíkov: Duhový svět dětí [online] ©2010. [cit. 2019-2-6]. Dostupné z: <http://www.msrudikov.cz/basnicky-pisnicky-slunicka/>.
27. Český rozhlas [online] Radio Junior. © 2001-2019. [cit. 2019 – 1 – 21]. Dostupné z: https://www.rozhlas.cz/webik/pohadky/_zprava/mami-tati-pecti-mi-jakub-eva-a-babi-letu--1399280.

Literatura:

1. BLAŽKOVÁ, Olga a LIŠKOVÁ, Yvona. *Metodika výuky hudební výchovy na 2 stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe – náměty pro začínající učitele*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010. ISBN 978-80-7368-893-6.
2. BUSQUETS, Carmen. *Letní tábor: co se skrývá za okénkem*. Praha: Sun, 2008. ISBN 978-80-7371-251-8.
3. COUFALOVÁ, Gabriela – MEDEK, Ivo – SYNEK, Jaromír. *Hudební nástroje jinak: Netradiční využití tradičních hudebních nástrojů a vytváření jednoduchých hudebních nástrojů*. Brno: JAMU, 2013.
4. DAYNES, Katie a Russell TATE. *Jak to funguje v přírodě: víc než 100 odklápěcích okének*. Přeložil Erika STAŘECKÁ. Praha: Svojtka & Co., 2015. Podívej se pod okénko. ISBN 978-80-256-1642-0.
5. GONDEKOVÁ, Alena. *Se smíchem za zvířátky*. V Brně: Tribun EU, 2017. ISBN 978-80-263-1320-5.
6. HLUCHÁŇ, Jan, POLÍVKA, Vladimír, ed. *Zpívám si vesele: národní písně v nejsnazším slohu: klavír*. 3. vyd. SNKLHU. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1957
7. *Já písnička: zpěvník pro žáky středních škol*. Cheb: Music Cheb, c1995. ISBN 80-85925-03-6.
8. JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole: Hody, hody, doprovody, 1. Díl*. 3. Upravené vydání. Hradec Králové: Tandem, 2000. ISBN 978 – 80 – 903115 – 5- 5.
9. JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole. Rytmy zimy. 1. Díl*. Hradec Králové: TANDEM, 2008. 1. Vydání. ISBN 80-86901-02-5.
10. JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole. Hudební výlet do ZOO. 1.díl. Hradec Králové: Tandem, 2014. ISBN: 978-80-86901-27-5.*
11. JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole. Hudební žerty s Mikulášem a čerty, 1. Díl*. Hradec Králové: TANDEM, 2009. ISBN 80-903115-0-4.
12. JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: Podzim a zvířátka*. Hradec Králové: TANDEM, 2011. ISBN 978-80-86901-11-4.
13. JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: Podzimní zpívání, 1.díl*. Hradec Králové: TANDEM, 2012. ISBN 978-80-903115-8-X.
14. JENČKOVÁ, Eva. *Hudba v současné škole: Podzimní zpívání, 2.díl*. Hradec Králové: TANDEM, 2013. ISBN 978-80-96901-19-0.

15. JENČKOVÁ, Eva. *Rozmarné počasí*. 1. vyd. Hradec Králové: Tandem, 2011. Hudba v současné škole. Výběrová řada. ISBN 978-80-86901-08-4.
16. KRIEBEL, Zdeněk. *Koulej se sluníčko, kutálej*. Praha: Albatros, 1983.
17. LIŠKOVÁ, Marie. *DO – RE – MI: Zpěvník pro předškoláčky*. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2015. 1. Vydání. ISBN 978-80-77235-554-9.
18. OPRAVILOVÁ, Eva – GEBHARTOVÁ, Vladimíra. *Rok v mateřské škole*. Praha : Portál 1998, str. 36. ISBN 978-80-7367-703-9.
19. PASSCHIER, Anne. *Krásný letní den: kdo si hraje na sluníčku?*. Přeložil Josef VYSKOČIL. Praha: Svojtka & Co., 2017. Nakoukni do příběhu. ISBN 978-80-256-2203-2.
20. SEDLÁK, F. *Didaktika hudební výchovy 1*. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1985. s. 203. ISBN 14-512-85.
21. SEDLÁK, František. *Úvod do psychologie hudby*. Praha: SPN, 1981.
22. SYNEK, J. *Didaktika HV I*. Studijní opora pro DiV. Olomouc: UP, 2004, ISBN 80-244-0972-0.
23. VOBORNÍK, Bohumil. *Didaktické problémy poslechu hudby*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1993. ISBN 80-7040-064-1.
24. VOZAR, Martin. *Snadné klavírní skladbičky 1*. Ilustroval Eva RÉMIŠOVÁ. Nový Jičín: [Martin Vozar], [2012]
25. VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, Jarmila. *Didaktika zpěvu pro sólisty, sborové pěvce a budoucí pěvecké pedagogy*. 2. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita, 2002. ISBN 80-7082-842-0.

Přílohy

Seznam příloh:

Příloha č. 1 Hry pro navození správného dýchání

Příloha č. 2 Cvičení na procvičení hlavového tónu

Příloha č. 3 Rytmické instrumentální doprovody: Těžký život ježků

Příloha č. 4 Klavírní přednesy se zřetelem na roční období

- **Roční období Jaro**

Jarní den

Travička zelená

Malý zajíček

Ptáček

- **Roční období Léto**

Mořské vlny

U rybníka

Motýlek

- **Roční období Podzim**

Podzim

- **Roční období Zima**

Sněhová vločka

Čertík

Příloha č. 1

Hry pro navození správného dýchání

„Na teplou letní půlnoc“.

Tato hra se dobře provádí v místnosti s dostatkem volného prostoru a na koberci, tedy nejlépe ve třídě určenou pro výuku dramatické výchovy. Žáci si lehnou na koberec tak, aby měli kolem sebe dostatek volného prostoru a nebyli ničím rušeni. Žáci leží na zádech, ruce jsou volně položeny podél těla, oči jsou zavřené. Pokud není možnost provádět cvičení ve třídě dramatické výchovy na koberci, pak mohou žáci sedět v mírném pololeže na židlích. Učitel k žákům pomalu promlouvá tichým klidným hlasem: „Je teplá letní noc a Ty jsi velice unavený. Všude kolem Tebe je tma. Tvé ruce a nohy jsou velmi těžké a unavené, jelikož mají za sebou dlouhou cestu. Tvůj dech je dlouhý a klidný, pomalu se nadechuješ a vydechuješ nosem. Všimni si, že se Ti po nádechu mírně zvedne břicho. Polož si zvolna ruce tam, kde se břicho zvedá. Cítíš, jak se Ti břicho zvedá a pak opět klesá. Zkus si uvědomit, kterými cestami putuje vzduch tvým tělem, a zkus si tento pocit zapamatovat. Tuto hru lze podbarvit nahrávkou šumění lesa, tok potůčku pro plnou relaxaci.

Uklidňujícími slovy přimějeme žáky k navození představy spánku, jelikož ve spánku člověk dýchá přirozeně bráničním dýcháním. Pokud žáci zvládnou zásady bráničního dýchání vleže, zkoušejí totéž vsedě a poté ve stoje. Učitel kontroluje, aby žáci při dýchání nezvedali ramena.¹³⁷

Hra Vytrvalý had:

Všichni žáci se postaví, poté následuje společný nádech podle gesta učitele a s ním žáci zvednou jednu paži. Po odstartování začnou žáci vydechovat slabým syčením. Ten žák, kterému dojde dech, dá svou paži dolů a opět se posadí. Nejlepší žáci v této hře se poté utkají mezi sebou, stoupnou si před třídu k tabuli a provádějí toto cvičení ještě jednou. Ostatní spolužáci kontrolují dodržování pravidel. Vyhrává ten, který vydržel nejdéle. Vítěze odměníme potleskem.

---

¹³⁷ Olga Blažková, Yvona Lišková – Metodika výuky hudební výchovy na 2. Stupni ZŠ a středních školách z pohledu pedagogické praxe a náměty pro začínající učitele

Had má škytavku

Po správném nadechnutí žáci přerušovaně vypouští vzduch se souhláskou s.

Příloha č. 2

Cvičení na procvičení hlavového tónu:

„**Zívnutí**“ – Toto cvičení nám pomáhá ke správnému nastavení dutiny ústní pro tvorbu hlavového tónu. Žáci si několikrát po sobě neslyšně a se zakrytými ústy zívou. Přitom se pocitově zaměří na pohyb měkkého patra, jazyka, brady i rtů během zívání a pokusí si tento pocit zapamatovat.

„**Drůbežárna**“ – Cvičení na procvičení měkkého patra a to tak, že ve škole vzbudíme dojem, že naše třída byla pronajata drůbežárně. Rychle a střední silou budeme vyslovovat kokokoko.

„**Maminka s vyčesaným drdolem**“ – žáci sedí v mírném předklonu, brada směřuje k zemi a má představu vysokého natupírovaného účesu na své hlavě. Tón, který vzniká v hlasivkách, je jako zlatý paprsek, který vzniká v hlasivkách a nejdříve musí projít kolem týlu hlavy, poté šplhá nahoru po vlasech, přehoupne se přes vrchol účesu a prochází přes čelní a nosní dutiny, než se dostane z hlavy ven. S touto představou žáci opakují po učiteli jednotlivé tóny brumendem se zavřenými ústy v rozsahu tónů g1–h1. Správnost provádění si sami na sobě žáci kontrolují chvěním nosních kůstek (při správně prováděném brumendu se jim nosní kůstky chvějí, každý žák si to na sobě ověří dotykem palce a ukazováčku). U žádného z hlasových cvičení ani při zpěvu písni nesmí žák zvedat nahoru bradu (hrozí to zejména u vyšších tónů), učitel musí žáky neustále sledovat a opravovat. Tato hra je vhodná použít v rámci tématu Den matek.

„**Gong**“ – začátek je stejný jako u předchozího cvičení. Místo brumenda žák na jednom tónu v rozsahu od a1 po c2 opakovaně a pomalu vyslovuje go--ng. Mírným spuštěním dolní čelisti dosáhne zesílení nosovky ng.

Je nezbytné, aby všechna cvičení učitel předzpíval, a žáci po učiteli opakují.

„**Sova**“ – je spojení předchozího cvičení s uvolňovacím pohybem hlavy. Během provádění předchozího cvičení pomalým pohybem otáčíme hlavu k jednomu a pak ke druhému rameni. Pozor, aby žáci přitom nezvedali bradu. Po celou dobu cviku musí být svaly na krku i kolem hlasivek uvolněné, cvik se provádí velice pomalu.

„Skluzavka“ – cvičení začínáme na tónech v rozsahu h1–d2. Pomocí slabiky gong si žák navodí hlavový tón, ze kterého přejde do slabiky jů a na ni si sklouzne o kvintu níž. Cvičení opět nejprve žákům učitel vzorově předvede a pak je provádí spolu se žáky.

Příloha č. 3

Rytmické instrumentální doprovody

Těžký život P. Jurkovič / J. V. Svoboda

Zná - te pře - ce jež - ky, jež - ci cho - dí pěš - ky.

aleat.

aleat.

aleat.

A - si do - ma za - po - mně - li svo - je ko - lo - běž - ky.

The score consists of a vocal line and three rhythmic accompaniment lines. The vocal line is in 2/4 time and has lyrics in Czech. The three accompaniment lines are labeled 'Zvonkohra (rytmus)', 'Metalofon (metrum)', and 'Xylofon (takty)'. Each accompaniment line is marked 'aleat.' and contains rhythmic patterns corresponding to the vocal line. The first system covers the first two lines of lyrics, and the second system covers the next two lines.

2. *Jó, na všechny ježky přišel život těžký.
Ani skákat neumějí, jako skáčou blešky.*

Příloha č. 4

Klavírní přednesy se zřetelem na roční období¹³⁸:

Roční období: Jaro

Jarní den

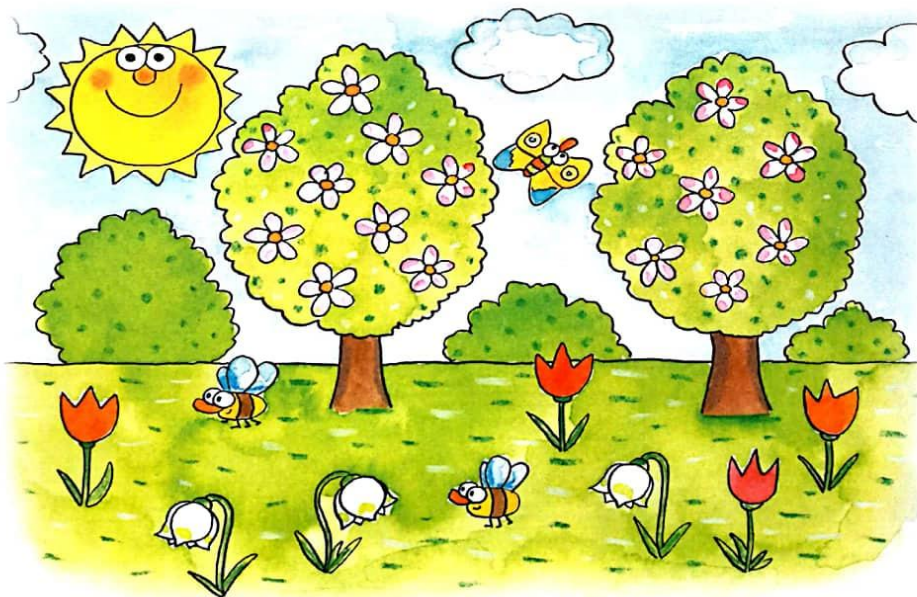
mirně rychle

mf

p

Obrázek 7 Jarní den s. 1

¹³⁸ VOZAR, Martin. Snadné klavírní skladbičky 1. Ilustroval Eva RÉMIŠOVÁ. Nový Jičín: [Martin Vozar], [2012].

21

Obrázek 8 - Jarní den s. 2¹³⁹

¹³⁹ VOZAR, Martin. Snadné klavírní skladbičky 1. Ilustroval Eva RÉMIŠOVÁ. Nový Jičín: [Martin Vozar], [2012].

Allegretto (Mírně rychle)

Tra - vi - čka ze - le - ná, to je mo - je po - tě - še - ní, tra - vi - čka

ze - le - ná, to je mo - je pe - ři - na. Když si smyslím, na ni sed - nu,

když si smyslím, na ni leh - nu; tra - vi - čka ze - le - ná, to je mo - je pe - ři - na.

Obrázek 9 Travička zelená - originální doprovod k písni¹⁴⁰

¹⁴⁰ HLUCHÁŇ, Jan, POLÍVKA, Vladimír, ed. Zpívám si vesele: národní písně v nejsnazším slohu: klavír. 3. vyd. SNKLHU. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1957.

Malý zajíček

Musical score for 'Malý zajíček' in G major, 4/4 time, featuring piano accompaniment with a mezzo-forte (mf) dynamic. The score consists of three systems of two staves each. The first system includes a '5' above the first note of the right hand and a '5' below the first note of the left hand. The piece concludes with a double bar line.

Obrázek 9 Malý zajíček¹⁴¹

¹⁴¹ VOZAR, Martin. Snadné klavírní skladbičky 1. Ilustroval Eva RÉMIŠOVÁ. Nový Jičín: [Martin Vozar], [2012].

Ptáček

Musical score for the piece "Ptáček". It consists of two systems of piano accompaniment. The first system includes a dynamic marking of *mf* and a fingering of 1 above the first note in the right hand. The second system concludes the piece with a double bar line.

Obrázek 10 Ptáček¹⁴²

Roční období: Léto

Na louce

Musical score for the piece "Na louce". It consists of two systems of piano accompaniment. The first system includes a dynamic marking of *mf* and a fingering of 5 above the first note in the right hand. The second system concludes the piece with a double bar line.

Obrázek 11 Léto¹⁴³

¹⁴² VOZAR, Martin. Snadné klavírní skladbičky 1. Ilustroval Eva RÉMIŠOVÁ. Nový Jičín: [Martin Vozar], [2012].

¹⁴³ Tamtéž.

Mořské vlny

5. 1 2 5. 1 2 5. 1 3 5 4 2

p

5 2 1 5 5 5 5

Red. *Red.* *Red.* *Red.*

5 1 2 5 1 2 5 1 5 3 1 4

Red. *Red.* *Red.* *Red.*

Obrázek 12 Mořské vlny¹⁴⁴

¹⁴⁴ VOZAR, Martin. Snadné klavírní skladbičky 1. Ilustroval Eva RÉMIŠOVÁ. Nový Jičín: [Martin Vozar], [2012].

U rybníka

Musical score for 'U rybníka' in G major, 2/4 time. The score consists of two systems, each with a treble and bass clef. The first system is marked *mf*. Fingerings are indicated: 2 for the first two notes of the first system, 1 and 3 for the last two notes of the first system, and 5 for the first note of the second system. The second system has the same fingering as the first.

Obrázek 13 U rybníka¹⁴⁵

Motýlek

Musical score for 'Motýlek' in B-flat major, 3/4 time. The score consists of two systems, each with a treble and bass clef. The first system is marked *p*. Fingerings are indicated: 5 4 3 2 1 for the first five notes of the first system, 5 4 3 1 for the next four notes, 4 1 for the next two notes, and 5 3 for the last two notes. The second system has the same fingering as the first. The bass clef part includes 'Red.' markings under the first and last notes of each system.

Obrázek 14 Motýlek¹⁴⁶

¹⁴⁵ VOZAR, Martin. Snadné klavírní skladbičky 1. Ilustroval Eva RÉMIŠOVÁ. Nový Jičín: [Martin Vozar], [2012].

¹⁴⁶ Tamtéž.

Roční období: Podzim

Podzim

klidně

p

2

1 2

1 5

1 5

1 2

2

1 2

1 5

1 5

1 2

3 4 1 3

1 5

1 2

Obrázek 15 Podzim¹⁴⁷

¹⁴⁷ VOZAR, Martin. Snadné klavírní skladbičky 1. Ilustroval Eva RÉMIŠOVÁ. Nový Jičín: [Martin Vozar], [2012].

Roční období: Zima

Sněhová vločka

mirně

p

p

p

p

p

p

p

p

p

8va

p

Obrázek 16 Sněhová vločka¹⁴⁸

¹⁴⁸ VOZAR, Martin. Snadné klavírní skladbičky 1. Ilustroval Eva RÉMIŠOVÁ. Nový Jičín: [Martin Vozar], [2012].

Čertík

Musical score for the piece "Čertík". The score is written in 4/4 time and consists of two systems. The first system begins with a forte (*f*) dynamic marking. The right hand part features a melodic line with fingerings: 2, 5, 3, 4, 5, 1, 2, 3. The left hand part provides a harmonic accompaniment with fingerings: 2, 5. The second system continues the melodic and harmonic patterns with similar fingerings: 2, 5, 3, 4, 5, 1, 2, 3 in the right hand and 2, 5 in the left hand.

Obrázek 17 Čertík¹⁴⁹

¹⁴⁹ VOZAR, Martin. Snadné klavírní skladbičky 1. Ilustroval Eva RÉMIŠOVÁ. Nový Jičín: [Martin Vozar], [2012].

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Markéta Andělová
Katedra:	Hudební výchovy
Vedoucí práce:	PaedDr. Lena Pulchertová, Ph.D
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Využití tématu roční období ve výuce hudební výchovy na středních pedagogických školách.
Název v angličtině:	Use of the topic Seasons in teaching of the music at Teacher's Training schools.
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá studií na téma <i>Využití tématu roční období při výuce hudební výchovy na středních pedagogických školách</i> . V práci se nachází specifikace výuky hudební výchovy na těchto školách a její zakotvení v kurikulárních dokumentech. Práce obsahuje také nástin hudebně výchovných činností a jejich praktické využití při výuce hudební výchovy na středních pedagogických školách. Součástí práce je zásobník dětských písní, básní a říkadél se zřetelem na jednotlivá roční období.
Klíčová slova:	Střední pedagogická škola; hudební výchova; roční období - jaro, léto, podzim zima; zásobník dětských písní, básní, říkadél.
Anotace v angličtině:	Author is submitting the study on topic - Use the year seasons motives at the educational procedures of the musical art on the high schools of pedagogy. The specification of musical education on that school and their establishing in a curricular documents are there in her diploma work. The study describes an outlines of the musical educational activities and their practical using in the lessons on the high schools of pedagogy. Part of work is a file of children's songs, poems and rhyme which have a connection to the various year seasons.
Klíčová slova v angličtině:	Teaching Training school, musical education, Seasons - Spring, Summer, Autumn, Winter, File of children Songs, Poems, Rhymes.
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Hry pro navození správného dýchání

	Příloha č. 2 Cvičení na procvičení hlavového tónu Příloha č. 3 Rytmické instrumentální doprovody: Těžký život ježků Příloha č. 4 Klavírní přednesy se zřetelem na roční období
Rozsah práce:	140 stran
Jazyk práce:	Český jazyk